

התקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-47774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m072247774@gmail.com

גליון
16

אדר א' תשע"ו
נושא החודש:
התקשרות לצדיק [ב]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

"הריני מקשר"

כעת ניגש לבאר בעז"ה את עיקרי הנושא; את הרקע, את הצורך, ואת התועלת ב'עבודה' זו. והנה סובבה ההשגחה, לעסוק בנושא זה בשבועות בהם אנו עוסקים בפרשיות השבוע במלאכת בניית והקמת המשכן, כי אכן הדברים דלהלן נוגעים וקשורים היטב לנושא של המשכן, וכפי שיתבאר.

התפקיד הציבורי

התפקיד של כל יהודי מתחלק לשניים: תפקיד אישי ותפקיד ציבורי.

באופן אישי, מוטל על כל אחד מישראל לקיים את כל התורה. כלומר, לעסוק בתורה, לקיים את מצוותיה, לשמור את אזהרותיה, ולחיות לאורה. ועל זה הוא מקבל את מה שמוגיע לו - שכר על מצוותיו, ועונש חלילה על עבירותיו.

אך בזה לא תם העניין. כי קבלת התורה לא הייתה באופן אישי, אלא באופן ציבורי. את התורה קבלנו כאשר "ויחן שם ישראל נגד ההר" - כאשר אחד בלב אחד, וכאשר נשאלנו על רצוננו לקבל את התורה, "ויענו כל העם יחדיו... כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", כולם יחד ענו, וכל אחד דיבר בשם כולם "נעשה ונשמע". ובקיצור, כולנו יחד קבלנו את התורה.

כך לאורך כל התורה, מודגשת הקשר ההדדי בכל הקשור לקבלת התורה ולקבלת עול מלכות שמים, עד שגורו אומר חז"ל "כל ישראל ערבים זה לזה". כלומר, האחריות של כל אחד מאתנו, איננה רק על חלקו, אלא גם על חלקם של כל שאר נשמות ישראל, כך שעל כל אחד מוטלת האחריות שכולם יקיימו את התורה וישמרו עליה בשלמות.

הדברים טעונים ביאור. וכי כך דרכו של עולם? האם תפקידו של הנתין הוא לשמור על כל המדינה? הלא כל אחד אחראי על עצמו ועל מעשיו בלבד, ואין בינו ובין חברו ולא כלום. מדוע א"כ שונה הדבר לגבי קבלת התורה?

בניין הקדושה

להבנת העניין, מוכרחת הקדמה קצרה: המושג של "בריאת העולם" אינו בריאת דבר חדש, כי מאחר שמציאותו

המשך בעמ' ב' <<<

הנושא של "התקשרות לצדיקים" הוא נושא עמוק ורחב. מעצם מהותו קשה להכניס אותו למסגרת מצומצמת של 'מאמר בעלון', אך בעז"ה ניסינו לעשות את הבלתי אפשרי, ולהגיש את יסודות העניין על קצה המזלג, וזאת בשני מאמרים.

במאמר הקודם [שמומלץ לקרוא אותו קודם המאמר הנוכחי] התבאר החלק הראשון, שהוא עצם ה"התקשרות לצדיקים", ועניינו להיות קשור בקשר של דבקות ואהבה עמוקה אל הצדיקים, והתבאר שרק כך יש לנו אפשרות: א. לקבל את התורה שבעל פה. ב. להיות דבוקים בהש"ת. שני דברים שנמנעים מאתנו לחלוטין ללא ההתקשרות והדבקות עם הצדיקים. הנושא התבאר בהרחבה במאמר הקודם, ואין צורך לכפול את הדברים.

במאמר הנוכחי נבאר בעז"ה את המושג "הריני מקשר". עניינו - לקשר את כל תפילתנו, וגם את כל עבודתנו - אל הצדיקים. עניין זה מבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן ב, ובסימן ט) "וצריך כל אחד לכוון בתפילתו, שיקשר עצמו לצדיקים שבדור", ובשיחות ה"רן (אות רצו) מובא שמוהר"ן הזהיר לומר קודם כל תפילה "הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים שבדורנו". כמובן שהדברים טעונים הסבר, מה פשר הדבר ומה מטרתו, ומדוע הוא כל כך נחוץ.

אך קודם שיתבאר בעז"ה מהות העניין, וגודל מעלתו ותועלתו, נחוץ להבהיר מה הוא לא. ולמרות שהדברים פשוטים וברורים - ובעז"ה לאור הדברים דלהלן הם יהיו עוד יותר פשוטים וברורים - אך למען הסר לזות שפתיים ועיקשות פה, ההכרח לומר זאת ברורות: אין הכוונה להתפלל אל הצדיק! ולא עלתה כן על דעת אף אחד מעולם. פשוט וברור שכל תפילתנו ופנייתנו היא אך ורק להש"ת, אלא הכוונה לקחת את התפילה שאנו מתפללים אל הש"ת - ולקשר אותה אל הצדיק, כדי שהוא יעשה עם זה את מה שצריך לעשות.

עוד חשוב להבהיר, שהנושא לא התחדש בתורת מוהר"ן. יסודות העניין כבר מובאים בדברי הקדמונים, ובפרט בדברי האריז"ל והרמ"ק ושאר המוקבלים, אלא - כמו כלל הנושא של ההתקשרות לצדיקים - הם קבלו מימד רחב ומעשי יותר בתורת החסידות בכלל ובתורת מוהר"ן בפרט.

דבר המערכת

ומלאה הארץ דעה

התגובות לא היו מפתיעות... אבל היו בהחלט מדהימות. הם זרמו מכל הכיוונים, מכל הערים ומכל הישיבות, בכל הצורות ובכל הסגנונות, כשכולם נושאים בתוכם את אותו מסר: תודה! תודה! ת-ו-ד-ה!!!
אכן, ב"ה לא טעינו. הכמות הכפולה שהודפסה בחסדי שמים - לא נשארה בצד, העלונים הובאו אחר כבוד לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ישיבות וכוללים, וכחלוף מספר רגעים, כבר שכנו אחר כבוד בידיהם או בכיסיהם של אלו שנטלו אותם בשקיקה, קראו אותם מתחילה ועד סוף, ובקשו עוד...

לא יאומן כי יוספר. מצד אחד מתגלה לעינינו כל הנבואות הקשות, וכל החזיונות המבהילים, על תקופת "עקבתא דמשיחא"; כוחות נוראים של טומאה וזוהמא, חוצפה ופריצות, אפיקורסות וקרירות - שזרמות ללא הרף בסביבותינו ובינינו ובתוכנו, וכובשים כל חלקה טובה, עד שנראה כאילו העולם כולו מתפרק.
ומצד שני, באותו עולם ובאותם מקומות מתגלה מחזה מרהיב של קדושה. לבנות פועמים, מחפשים ומבקשים עוד מעט דעת, עוד עצות, עוד התקרבות, עוד התחממות, עוד פיסת קדושה, ועוד חיבור אמתי ופנימי.
"כי הנה החושך יכסה ארץ, וערפל לאומים" - העולם כולו מכוסה בערפל כבד ובחושך סמיך, טומאה, זוהמה, פריצות, חוצפה, והפקרות, אבל בד בבד - "ועלך יורה ה', וכבודו עליך יראה" - באותה עת ובאותה עונה מתגלה האור, וזורחת הגאולה.

אכן, הגיע הקץ לבינוניות. תם עידן החיצוניות. הגיע הזמן שהנפש היהודית מחפשת את עצמה. היא רעבה, היא צמאה, והיא מחפשת, מבקשת, דורשת. אם חלילה אינה מוצאת - היא נתפסת בכלום, במים עכורים, באוכל רקוב, והיא בולעת אותו בשקיקה מוטעית, עד שהיא תגלה את הטעות.

אבל אם היא כן מוצאת - היא שמחה ומאושרת כמוצא שלל רב. והיא בולעת בשקיקה את המציאה הטובה, ומחפשת עוד, כי כאשר "טעמה כי טוב סחרה" - אזי "לא יכבה בלילה נר", מי שטעם, ימשיך לחפש עוד ועוד.

הרבה עמל ויגיעה, ובעיקר הרבה תפילות, עומדות מאחורי כל גליון שכזה. האחריות היא כבדה. אין כאן מטרה למלאות דפים ולהעמיס רעיונות. המטרה אחת היא - לגרש את החושך, ולגלות את האור. ולכן, כל שורה מדודה, וכל מילה שקולה - האם היא מתאימה למטרה, והאם היא עומדת בעז"ה למלאות אותה. אכן, עבודה קשה.
אבל, הסייעתא דשמיא גדולה הרבה יותר, והתוצאות הם תמיד מעבר למצופה. 'אוכל יוצא לפי האורחים' - אומר העולם. קל וחומר באוכל רוחני. אתם הקוראים הם אלו שמייצרים את התוכן, כי לפי הביקוש, כך הציצע, ובדורנו, מי שמבקש מעט - מקבל הרבה.
ואם כבר, אם מומילא הכל תלוי בכם, מדוע לא תיטלו חלק מעשי? יש לכם רעיון, מאמר, סיפור, הערה או אהרה - הרי שלך לפניך. הדף הנייר והדיו - שלכם הוא, קחו אותו ורשמו עליו כטוב בעיניכם בשם המלך. קדימה.

הנושאים הבאים:

- אדר ב' - שמחה
- ניסן - חמץ ומצה
- אייר - ספירת העומר
- סיון - חכמה ותמימות
- תמוז - התחדשות
- מנחם אב - שבת קודש

>>> המשך מעמוד א'

יתברך ממלאה את הכל, הרי שהכל כבר היה קיים. החידוש של בריאת העולם הוא הפוך לגמרי, והוא "בריאת ההעלם"! כלומר, השי"ת ברא מושג חדש, כביכול יש מקום שבו הוא 'אינו מופיע' (בלגיו), אלא נעלם ונסתר [ולכן הוא נקרא 'עולם', מלשון 'העלם'].

התכלית לכך היא, שיהיו ברואים כאן בעולם, שלא ילכו שבי אחר 'העולם', ולא יתפתו אחר 'ההעלמה' הזו, אלא יתפשו מי הוא בעל הברכה, יגלו את מציאותו יתברך כאן בעולם, ימליכו אותו בתוך ההעלם וההסתרה, ויחברו את העולם הזה לשרשו. זו מטרת בריאת העולם, וכשזה קורה, זה נקרא 'תיקון העולם' - 'לתקן עולם במלכות ש-ד'."

את התפקיד הזה קבלנו אנחנו - עם ישראל. ההתחלה שלנו איננה מ'קבלת התורה', אלא מהאבות הקדושים. אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב - הם אלו שהחלו את החיפוש הזה, והם החלו לגלות לכל העולם כי יש מנהיג לבירה, והם המליכו אותו באהבה וביראה, עד שהשי"ת כרת עמם ברית עולם. ושם התחיל עם ישראל.

התורה שניתנה לנו, היא המשך ישיר לתפקיד הזה שקבלנו, ולברית הזו שכתנו. כי התורה היא זאת שמגלה את מציאות השי"ת בעולם, ואת הדרך איך לגלות אותו, להכיר אותו, ולהידיבך בו, שכאמור, זהו תכליתנו, ותכלית בריאת העולם. שכן, על ידי לימוד התורה, ועל ידי קיום המצוות - אנו מגלים אותו יותר ויותר, ובוה מתקנים את עצמנו ואת העולם כולו.

וכל זה קורה ביתר שאת על ידי ה"תפילה". התפילה, כל מהותה היא החיבור הדבקות והקשר שיש לנו הברואים עם הבורא יתברך, ולכן, בה מתגלה במיוחד מציאותו יתברך בעולם, ועל ידה נעשה עיקר השראת השכינה ותיקון העולם.

מובן אם כן, שאין כאן רק תפקיד אישי - מה לעשות או לא לעשות, אלא תפקיד כללי חשוב מאד - לתקן את העולם! להביא את השראת השכינה בתוך עולם העשייה, ולהפוך את העולם ממקום של הסתרה למקום של קדושה ואור אלוהי. את המלאכה הזו כולנו עושים יחד, וכולנו שותפים בזה, ולכן עלינו להשגיח שהמלאכה החשובה והקדושה הזו, תיעשה כראוי על ידי כל מי ששייך אליה, בין על ידינו ובין על ידי שאר בני ישראל.

הקמת המשכן

פשוט וברור, שבנוגע לעניין היסודי הזה - אין כולם שווים. כי אמנם לכל אחד יש חלק בזה, אבל רק כפי מצבו וכפי דרגתו. אדם פשוט שמקיים את התורה - ממשך קצת קדושה לעולם, וככל שהוא גדול יותר, ומחובר יותר למה שעושה, ומכוון להמשך בזה עוד קדושה וגילוי אלוקות בעולם - הוא פועל זאת יותר, וממשיך יותר אור וקדושה בעולם, וכן הלאה.

משכן, אנו זקוקים למישהו שיפקח על המלאכה וישלים אותה. כלומר, צריך צדיק גדול שיקח את כל הפעולות הקטנות והגדולות של כולנו - ויביא אותם

למקום הנכון, באופן שאכן יפעל את הגילוי הגמור, והשלם שצריך להיות נפעל על ידי מעשינו ועבודתנו, באופן שישלים את תיקון העולם, וממילא ימשיך את כל האור והשפע לכאן ואלינו על ידי זה.

זהו הסיפור של מעשה המשכן. המשכן [וכן בית המקדש] הוא ה'תמונה' של תיקון העולם. המשכן כולו עשוי מחפצים גשמיים, זהב כסף ונחושת, עצים ובדים, שהפכו להיות מציאות חיה ומוחשית של קדושה. וכך גם הקרבת הקרבנות - לוקחים בהמות והופכים אותם לריח ניחוח להשי"ת. זאת אומרת שבתוך מציאות העולם הזה, בתוך ההסתרה והגשמיות, אפשר לבנות מציאות של גילוי מלכות ה', והשראת שכינתו.

ואכן, משם נמשך שפע וכל טוב לכל העולם. כי כל העולם נמשך מה'אבן שתי' שממנו הושאת העולם. ומשם יצאו 'גידים' לכל העולם, שעליהם גדלו כל העצים הפירות והצמחים, וממנו הגיע השפע לכל העולם. זהו ציור של עולם מתוקן - עולם בו השי"ת מתגלה בעולם, והעולם נעשה מציאות של קדושה, וממילא הוא מתמלא בשפע טובה וברכה בגשמיות ורוחניות. וזה בדיוק מה שאנחנו צריכים לעשות ועושים כל הזמן.

והנה התורה מספרת לנו איך נבנה המשכן. כל אחד מישראל הביא את חלקו, כשזה מרמז על דרגתו של כל אחד, ועל היכולת שלו להשתתף בדבר הגדול הזה של בניית המשכן. לאחר שהביאו כולם את חלקם, היו כמה צדיקים גדולים שלהם היה את הכח והזכות לעסוק בבניית המשכן, ולאחר כל זה היו צריכים הקמת המשכן, שאת זאת היה יכול רק משה רבינו בעצמו [ואין המדובר בכח פיזי כמובן, אלא בכח רוחני של הקמת מציאות הקדושה בעולם].

אילו לא היו עושים כן, אלא כל אחד היה רוצה לעשות הכל בעצמו. לקחת את חתיכת הזהב שיש לו, או הכסף, או תולעת השני - ולעשות מזה משכן - לא היה נעשה מזה משכן! כי מחלק אחד בלבד אי אפשר לבנות משכן, וגם האדם בעצמו אין בכוחו להקים משכן אלא רק הצדיקים הגדולים.

כך בדיוק בנוגע לעבודתנו. כל אחד בעבודתו יש לו חלק בבניין המשכן בעולם, אם מעט ואם הרבה. אבל כדי שייבנה מזה משכן, צריכים להביא את הכל אל הצדיקים, שהם יודעים היטב מה צריך לעשות עם זה, ולהיך צריכים לחבר את זה, והם לוקחים את כל עבודתנו, ובונים עם זה את קומת השכינה. כך ורק כך, מגיעה עבודתנו לתכליתה, והמשכן נבנה והולך עד שייבנה כליל.

"כי כל צדיק שבדור הוא בחינת משה... וכל תפילה ותפילה שכל אחד מתפלל הוא בחינת איבר מהשכינה, שהם איברי המשכן שאין שום אחד מישראל יכול לאעלא שייפא בשייפא כל חד לדוכתיה אלא משה בלחוד; ובשביל זה צריך להביא ולקשר כל התפילות לצדיק הדור, כמו שכתוב 'ויביאו את המשכן אל משה', והוא יודע לאעלא שייפא בשייפא ולעשות אותה קומה שלמה". (ליקוטי מוהר"ן שם)

סוגיית "התקשרות לצדיק" [ב]

היות וראיתי שנושא הגיליון הוא "התקשרות לצדיק", אמרתי אענה אף אני את חלקי בענין נשגב זה, בכמה דיבורים קצרים.

כפי הידוע לי, נושא זה של "התקשרות לצדיק" מהווה אחד המוקשים העיקריים למי שמנסה להיכנס לתורת מוהר"ן מברסלב, ובפרט לציבור הליטאי. שכן, על אף שהמושג הזה מבואר בהרחבה בספרי הבעש"ט, ומקורו למעלה בקודש בדברי הו"ל ובספרי הראשונים והאחרונים, הרי שאצל חסידי ברסלב נקודה זו חיה ונושמת, ובולטת במידה רבה. ומי שלא רגיל אליה, יש לו ע"פ רוב 'אלרגיה' קשה בנושא זה, וסודל מלשמוע דיבורים חריפים בנידון.

אכן, הנבונים מבין חסידי ברסלב נוהרים לא להעמיס על מערכת העיכול החלשה של המקורב הטרי, ונוהרים לא לדבר דברים שיכולים להישמע תמוהים למי שעדיין לא ירד לעומקם של דברים. אך במשך הזמן, לא ימלט שלא יפגש המקורב - תוך כדי עסקו בספרי רבינו ומוהר"ן - בנקודה יסודית זו, ואם הוא עדיין לא 'בשל', יכולים הדברים לעורר אצלו תמיהה.

לאמתו של דבר, הסלידה והרתיעה שיש להמון העם מעניין ה"התקשרות לצדיק" נובעת אך ורק מ'פחדות ועם-הארצות! הם לא עסקו מעולם לברר סוגיא זו לאשורה מתוך דברי הראשונים והאחרונים, ולכן נדמה להם כאילו הדבר נולד במרתפי המיסיון החסידי... אבל למען האמת, מי שמנסה לצייר כאילו נושא ה"התקשרות לצדיק" הוא חידוש חסידי או ברסלבי, טועה ומטעה. וכפי שמדגיש רבי גדליה קעניג זצ"ל בראש ספרו "חיי נפש" [ספר אשר בו מבאר המחבר דברי הנפש החיים בשער ג' פרק ט', אשר משם דייקו כמה מתנגדים כאילו הוא סובר שההתקשרות לצדיק גובל בעבודה זרה ח"ו] וכותב:

"אומרים אנחנו שאי אפשר שתהיה שום סתירה בין דברי הקדושים הנ"ל [של הנפה"ח] לבין שיטת החסידות, כי קבלה בידי מבית אבא מארי ומבית רבי זכרונם לברכה שאין סלע המחלוקת שנתהווה בין ה'חסידים' לבין הלומדים הנקראים 'פרושים' תלויה בעיקרי יסודי האמונה, כי עיקרי יסודי אמונתנו הקדושה אינם שניים במחלוקת ח"ו. וכל ישראל כולם שווים בדה אחת ביסוד האמונה הקדושה בייחוד הבורא ית"ש ובהשגחתו הפרטית ובתורתו הק' ובעבדי הנאמנים שהם הנביאים והחכמים הצדיקים האמתיים שבכל דור ודור ובדבריהם הקדושים הנאמרים באמת, שהוה יסוד כל התורה כולה שבכתב ושבש"פ וכו'."

ומימיו שדברי ספר נפש החיים הנ"ל הם נוגעים ביסודי עיקרי אמונתנו הקדושה, הרי שבוודאי אי אפשר לומר שהחסידיים יצ' אומרים או סוברים אחרת ח"ו. וכן אין לומר שדרך החסידיים בנידון אמונתם והתדבקותם בצדיקים וחכמים אמתיים ובדבריהם הקדושים הם ח"ו היפך דברי הק'. אשר על כן אין לנו אלא לשום היטב אל לבנו את דבר ה' אמת בפיו הקדוש, ולטרוח ולהתייעב בכל כוחנו ומוחנו למצוא פשר הדברים כהווייתו. וכמו שעשו אבותינו ורבותינו הק' חכמינו ז"ל שהטריחו את עצמם בכל מיני טרחות וגיעות בגוף ונפש וממון בכדי להעמיד דברי ספר יחזקאל וספר קהלת וספר משלי על מכונם, שלא יהיו סותרים אלא מכוונים לדברי תורה כמבואר בש"ס שבת י"ג ע"ב ובדף למ"ד ע"ב הנ"ל, עכ"ל (חיי נפש, אות ז).

אמנם, אחרי הכל, יש לזכור, שאכן הכניסה האמיתית [של רובא דרובא] לתורת רבינו, אינה דרך ההכרה וההתעמקות בעניין ה"צדיק" וההתקשרות אליו, אלא דרך הכרת דעתו הקדושה בעבודת ה'. כי האהבה וההתקשרות אל הצדיק נוצרת ונולדת על ידי שמקבלים ממנו חיזוק והתחדשות והתעוררות והדרכה לעבודת ה', ועל ידי שרואים מעט דמעות עומק תורתו הנוראים, ועל ידי זה גופא זוכים עם הזמן לקבל אתה והתקשרות אליו, על דרך המובא בספר המידות: "כשתחזק את האדם בעבודת השם יתברך, הוא יאהב אותך" (ספר המידות, אהבה ז).

וכשהאהבה וההתקשרות אל הצדיק באה באופן כזה [באופן דמילא] - הרי זה נקלט בצורה בריאה ביותר, והמקורב מרגיש על עצמו ובשרו עד כמה ההתקשרות והאהבה היא טבעית ומוכרחת. ולכן לענ"ד אין כ"כ תועלת וענין לעסוק יותר מדאי בענין ההתקשרות לצדיק בטרם זכה האדם לטעום את ה"יין ההונגר" בעצמו...

אלא שמי שכבר זכה לטעמה כי טוב סחרה - בוודאי הצעד הבא הוא להיכנס יותר לפני ולפנים, לחתור ולחפש את הנקודה הפנימית של כל תורת הצדיק, שהוא: הצדיק בעצמו! וכפי שאנו רואים שוב ושוב בדברי מוהר"ן [וביותר במכתביו] ובפרט בדברי רבי אברהם ב"ר נחמן, איך שענין ההתקשרות להצדיק היא הנקודה הפנימית שבפנימית שבכל תורות הצדיק.

שכן, לאמתו של דבר: מלבד מה שעצם ההתקשרות לצדיק היא העצה והרפואה הגדולה ביותר (כמבואר כמה פעמים בדברי מוהר"ן), הרי שגם לגבי שאר העצות, ההתקשרות לצדיק היא המנוע שמניעה את כל המערכת. כל התורות והעצות והחיזוקים הנפלאים, לא 'עובדים' אלא כשמחברים אותם לתקע...

התקשרות לצדיק [ב]

והמצוות ע"ה הצדיקים. ג. התועלת לעתיד לבוא מההתקשרות לצדיקים.

יעקב: לגבי הנושא הראשון, ראיתי בגליון הקודם שהיה על זה מאמר נפלא במדור "דרכה של תורה" ושם הביא את דברי הגמ' בכתובות [והרמב"ם בספר המצוות] שאי אפשר לאדם לידבק בשכינה, אלא ע"ה ההתקשרות לתלמידי חכמים ולצדיקים, שע"ה הרי הוא כנדבק בשכינה, והתבאר שם העניין היטב.

משה: כן, גם אני ראיתי וזה באמת נפלא. רק אוסיף בזה נקודה קטנה, שאין זה רק עניין "סגולי" - שמחמת שהצדיק דבק ב'ה' אזי כשדבוקים בו או דבקים ממילא ב'ה', אלא יש בזה גם נקודה מעשית, והיא, שבאמת אין לנו דרך איך להתייחס כביכול להש"ת, ואין להסתכל עליו, רק ע"ה הצדיקים.

כי באמת אין לנו דרך להשיג את הש"ת בשכל, וכל ידיעתנו והשגתנו בו, הוא רק עניין של "הסתכלות לב", כמו שכתוב "נדוע בשערים בעלה", "בעלה" הוא הש"ת, והוא נודע רק 'בשערים' - 'לכל חד כפום מה דמשער בליביה' (כמובא בזה"ק), היינו באופן של 'השערה' בלב. ולכן, אצל כל אחד 'נתפס' העניין הזה בצורה אחרת.

ובאמת עיקר חיי האדם וכל פרטי העבודת ד' שלו תלוי בעניין זה איך הוא "תופס" כביכול את הש"ת, יש מי שנתפס אצלו הקב"ה כאב רחום וחונן, יש מי שנתפס אצלו כוותן שלא אכפת לו כל כך מה אני עושה, העיקר שאני יהודי בלב, ויש להיפך שהקב"ה נתפס אצלו האדם כמשהו מפחיד שדורש מאיתנו דברים שאי אפשר לעמוד בהם, או שלא מרשה לנו את הנאות העולם. והדבר ברור, שרק אם יש לאדם את היחס הנכון להש"ת, הוא יכול להתחיל לחיות עמו באמת, ולזה זוכים כאשר אדם מקושר לצדיקים שהם זיכרו את עצמם במסירות נפש עד שזכו להשיג את רחמי הש"ת עד אין סוף, ויש להם את הכח להעביר את ההסתכלות הנכונה על הש"ת, וע"ה האדם יכול להתחיל לחיות עם הש"ת באמת.

מדובר בנקודה עדינה מאד, שכמה שנסביר אי אפשר להסביר עד הסוף, כי הוא לכל חד כפי מה דמשער בליביה, אבל מי שמתבונן מעט מבין שזה הדבר העיקרי בכל חיי האדם, לקבל את הנקודה הזאת, וזה לא דבר שמקבלים ברגע אחד ע"ה ש'מסבירים' לאדם: תדע שיש יראה ומצד שני יש אהבה, אלא זה סוג של 'דעת' שהאדם צריך לקבל, שהיא מורכבת מאין סוף פרטים קטנים, ולכן למעשה, א"א לקבל את זה רק ע"ה התקשרות לצדיקים.

יעקב: הדברים שאתה אומר הם יסודיים ועמוקים וכדאי באמת להתבונן בהם. האמת שאני כבר קצת מומה, אבל בכל זאת אני רוצה לשמוע בקצרה את שני הנקודות הנוספות.

משה: בכל מקרה נצטרך לקצר בהם, כי הם סודיות ארוכות, לכן רק נזכיר את הנקודות. יש עניין שנקרא עליית התפלה

יעקב: מה נשמע משה? ציפיתי כבר לפגוש אותך כדי להמשיך את השיחה הקודמת, אודות עניין ההתקשרות לצדיקים.

אומר לך את האמת, מה שאמרת לי שיהיה לי קצת את ההסתכלות על כל העניין הזה שהייתה בעיני מופרכת מעיקרה, אבל עדיין נשארו באמצע, והעניין עוד לא התבהר לי כל צרכו.

אגב אחרי שדברנו יצא לי ללמוד מסילת ישראל, וראיתי שם דבר נפלא בפרק ג, האמת שלמדתי את זה כבר כמה וכמה פעמים, אבל מעולם לא שמתי לב למה שכתוב פה, רק אחרי שדברנו, פתאום קלטתי שזה בדיוק מה שכתוב כאן. וכך הוא כותב: "אין רוב הצבור יכולים להיות חסידים, אבל די להם שהיו יתברך ולזכות בכותם לכל שאר ההמון הנתלה בהם, להם מגיע לקיים משנת חסידים אשר לא יוכלו לקיים האחרים... שכינו שאי אפשר לאומה שתהיה כולה שיהיה במעלה אחת, כי יש בעם מדרגות מדרגות איש לפי שכלו, הנה לפחות, יחיד סגולה ימצאו אשר יכינו את עצמם הכנה גמורה ועל ידי המוכנים יוכו גם הבלתי מוכנים אל אהבתו יתברך והשראת שכינתו. וכענין שדרשו ז"ל בארבעה מינים שבלולב (ויקרא רבה פ' ל'): בואו אלה ויכפרו על אלה", עד כאן דבריו, נראה לי שזה קשור מאד לנושא של ההתקשרות לצדיקים שדברנו, לא?

משה: בהחלט. האמת שיש לזה הרבה מקורות בחז"ל ובכל הספרים, ואזכיר דוגמה קטנה ממה שקראנו זה עתה בתורה: 'ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל', ומובא בחז"ל שרק בזכות זה זכה להיות מנהיג ישראל. כי באמת היו יותר גדולים ממנו בעם ישראל, וכמו שכתוב הבעל הטורים שהוא היה בסך הכל 'שר חמישים', וא"כ היו מעליו שרי מאות ושרי אלפים, ואעפ"כ דווקא יהושע נבחר להנהיג את עם ישראל, כי הוא שימש את משה רבינו בביטול מוחלט, ועי"ה זכה שיאיר בו הדעת של משה רבינו לגמרי.

וכך, אם תחפש ותשים לב, תמצא זאת הרבה מאד בכל התנ"ך ובדברי חז"ל, ובכל הספרים, אלא שמחמת שזה לא נושא מדובר בציבור שלנו ובישיבות, לפעמים לא שמים לב למה שקוראים, וכמו שציניית בעצמך על דברי המסילת ישראל שהזכרת, שכבר למדת זאת כבר כמה פעמים ולא שמת לב עד שדברנו ע"ה, וכך זה בעוד הרבה מקומות. [ואם כבר הזכרת את דברי הרמב"ל, כדאי שתעיין בספר "דרך ה" ששם הוא מדבר על זה יותר ברור ובאריכות גדולה].

יעקב: מעניין מאד. כעת אני מצפה לשמוע את המשך העניין, כי עדיין נשארו לי הרבה נקודות מעורפלות בנושא.

משה: בשמחה רבה. אך קודם לכן אדגיש שוב, שכל העניין הזה עמוק מאוד ויש בו הרבה אריכות ולכן חשוב לעיין במקורות של העניין, וכל שיחתנו הוא רק לנסות להבין את עיקר העניין מלמעלה. או בא נחלק זאת לשלש נקודות: א. הדבקות ב'ה' ע"ה התקשרות לצדיקים. ב. עליית התפלה

והמצוות, זה עניין עמוק שמי שאין לו מושג בפנימיות התורה לא יבין בכלל על מה מדובר, אבל מי שיצא לו קצת לטעום אפילו מרחוק ומעט, מושגים בפנימיות התורה, מבין שבכל מצוה ובכל תפילה ולימוד תורה, אנו צריכים לפעול דבר שנקרא "יחוד", וזה בעצם עיקר התכלית בכל התורה והמצוות.

אמנם מתבאר היטב בדברי הזה"ק והאריז"ל שכדי לפעול את הייחוד בשלימות, צריך להיות בדרגה גבוהה מאוד שיחידים בכמה דורות זוכים לכך, ולכן עיקר התיקונים האלו נפעלים ע"ה הצדיקים השלמים שזכו לדרגות אלו. ואנו, כפי ההתקשרות שלנו אליהם, כן הם יכולים לפעול בתורה והמצוות שלנו את התיקון ש"אנחנו" היינו צריכים לעשות.

ולכן צריכים לקשר את התפילה שלנו ואת המצוות שלנו לצדיקים הללו, ואין הכוונה חליה שלמתפללים 'אליהם', אלא פשוט שהתפילה היא להש"ת לבד, אלא שלבד מהתועלת בתפילה כלפי האדם עצמו, להתקרב עי"ה להש"ת, יש את עניין תיקון העולמות [שא"ה דבר שמימי לבד, אלא כל הכח שלנו ללמוד ולעבוד את השם הוא רק כפי השפע שנשפע מהייחודים שנעשים ע"ה התורה והתפילה שלנו]. שכדי לפעול את זה צריך את הצדיקים, וכפי ההתקשרות של האדם לצדיקים, כן נפעלים התיקונים בקלות יותר, ובאופן נעלה יותר.

יעקב: אני חושב שיש כאן נקודה יותר פשוטה. כי חוץ מהתיקונים שנעשים ע"ה הצדיקים בעולמות עליונים, שעליהם דברת, יש את העניין הפשוט של כוונות וטהרת הלב בתפילה ובמצוות, ומי יאמר זכיתי לבי, ולכן יכול להיות שכשאתם מתפללים ולומד "על דעת הצדיקים" אזי יש כאן את הכוונה של הצדיק שמצטרפת למעשה שלו, ונותנת לזה שלימות.

משה: נכון מאוד, וכפי שאכן מובא בהלכות נדרים [בס"י רח] שאם אדם נודר "על דעת פלוני", אזי גם אם הוא חושב בעצמו מה שהוא חושב, הכל הולך לפי חברו שהוא תלה בדעתו; ולפי זה גם בתורה ובמצוות, אם אדם לומד ומתפלל "על דעת הצדיקים", אז גם אם יש לו מחשבות לא טובות של כבוד וכדומה, אבל מאחר שהוא תלה זאת בדעת הצדיקים, אז התורה והתפילה נקבעת כפי דעתם ומחשבתם.

אסיים בקצרה בנקודה האחרונה והיא התועלת לעתיד לבוא, שע"ה ההתקשרות לצדיקים, יש להם כח לפעול עבורו טובה והצלחה נצחית בעולם הבא, וזה הרי העיקר, כי זה התכלית של כל חיינו - לזכות לעולם הבא ולעולם שכולו טוב, והרי אנו בעצמנו רחוקים מלזכות לזה בשלמות, אבל על ידי זכות הצדיקים אפשר לזכות לזה.

ועניין זה שיש כח לצדיקים להציל אחרים לעתיד לבוא מבואר בכמה מקומות [יעיין חגיגה דף טו ובתו' שם סו"ע"א, ובעירובין יט ע"א, וסוכה מה ע"ה, ובביאור הג"ר על משלי פ"ד פ"ט, ובוזה"ק בכמה מקומות, ועוד]. אבל לא נאריך בזה עכשיו, ואולי בפעם אחרת בעי"ה נדבר ע"ה עוד.

טעימה מתורת מוה"ר"ן על הנשא

ותפלה לשער השמים, כי כל צדיק וצדיק הוא פחית משה משיח, כמו שאמרנו (שבת ק"א): "משה, שפיר קאמרתי" וכתב "עד פי יבא שילה" דא משה (זהו ג'ראשית כה:), ומשיח הוא כלול כל התפלות, ובש"ביל זה יהיה משיח מורח דאין [סנהדרין צג:], כי התפלות הם פחיתות חטם כמו שכתבנו (ישעיהו מ"ח): "ותהלתיה אהטם לך" (ענין זוהר נשא ק"ל:). (ליקוטי מוה"ר"ן סימן ט)

לבטל דעתו לגמרי לדעת הצדיק

העקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שידור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמרו פי הוא זה דבר קטן ודבר גדול, ולכלי לנטות חס ושלום מדבריו ימין ושמאל, כמו שאמרנו רבתינו זכרונם לברכה (ספרי פרשת שופטים): "אפלו אומר לך על ימין שמאל וכו", וצריך להשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו פאלו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק ותרב שידור, וכל זמן שישאר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלמות ואינו מקשר להצדיק.

וישראל בעת קבלת התורה היו להם חכמות גדולות, פי אז היו עובדי עבודה זרה שבימיחם שהיה טעונתם

שאלה:

האם יש כמות זמן שצריך לקבוע להתבודדות?

תשובה:

[א] רביז"ל אמר שהיות וקשה לצוות לאחרים לקבוע הרבה זמן להתבודדות, לכן יש לקבוע שעה. אמנם בדרך כלל קשה להתחיל עם שעה רצופה. לכן מומלץ להתחיל עם כמה דקות, העיקר שיהיו קבועות חוק ולא יעבור, לא ללכת לישון עד שיושבים עם ה', ולאט לאט עם הזמן להוסיף עוד כמה דקות. אפשר גם לחלק את השעה לכמה חלקים במשך היום.

[ב] יש הממליצים להתחיל מחמש דקות קבועות, אבל כדאי מאוד, מי שיכול להתחיל לכל הפחות מרבע שעה, כי התבודדות הוא לא רק זמן של תפילות ובקשות, אלא הוא יותר ענין של יישוב הדעת, לשבת ברוגע ולשווחח עם ה', ולזה צריך איזה רבע שעה, שיהיה קצת זמן לשתוק, לחשוב, להתבונן, לדבר כמה דיבורים לה' וכו'. אבל כמובן, אם אדם רואה שקשה לו, ובגלל זה לא יעשה בכלל התבודדות, בוודאי עדיף שיקבע לכל הפחות חמש דקות, או כמה שיקבע, העיקר שיהיה קבוע יום יום, בין אם מרגיש התעוררות וטעם מתוק בזה, ובין אם לא, כי הקביעות בזה היא הדבר החשוב ביותר בכל העצה הזו. [כמובן שגם מי שלא קבוע בזה, לא ימנע את עצמו משום כך מהתבודדות].

[ג] חסידי ברסלב אמרו, שכמו ששיעור מליחת בשר הוא שעה, ובדיעבד כשהזמן דוחק, מספיק ח"י דקות, כמו כן שיעור מליחת בשר הגוף והכשרתו, צריך שעה, ובדיעבד שיהיה כמה זמן שיכול באופן שיביא לו חיות מלשון ח"י דקות. ועוד רמז מצאו בפסוק 'וכל פטר חמור תפדה בשה' כל מי שרוצה לפדות את ה'חמור' שיפדה זאת עם ש"ה - שעה התבודדות.

[ד] מומלץ מאוד שלא לדחות את ההתבודדות לסוף היום, שאז כבר עושים זאת מתוך רצון לגמור וללכת לישון, לכן כדאי לפנות זמן בתחילת היום ולכלל הפחות באמצעה, זמן פנוי בו אנו יושבים ביישוב הדעת בלי שום לחץ לעשות משהו אחר.

[ה] לגבי השאלה של ביטול תורה, סיפר אברך חשוב שלומד בכלל פונז'בו, שהתקרב לברסלב והחל לעשות 'התבודדות', וחמיו התווכח עמו שההתבודדות הוא ביטול תורה, עד שהסכימו לשאול את אחד מראשי הישיבות של פונז'בו, ואמר להם שעד שלש שעות ביום אין זה ביטול תורה.

שאלה:

התקרבותי לברסלב לאחרונה, התחלתי מאוד להתחזק בכמה נושאים, השאלה היא האם כדאי להתחזק בנושא אחד לאורך זמן, כמו לימוד תורה לשמו, ורק אחר כך לעבור לנושא אחר כמו הודאה וכו', או שעובדים על הכל ביחד, ואז כמובן בפחות איכות ושימת לב. כמובן שהשאלה נוגעת בעיקר להתבודדות, על מה להשקיע בעיקר את השיחה עם ה'? ועוד שאלה, שאם אכן צריך לקחת נושא

מסויים ולעבוד עליו תקופה, מאיזה נושא כדאי להתחיל?

תשובה:

[א] רביז"ל כבר אמר (תורה נ"ב), שבהתבודדות יש לקחת נושא אחד ולהתבודד עליו תקופה מסוימת עד שישלים את עצמו באותו נושא, ואחר כך יעבור לנושא אחר. ולעומת זאת רביז"ל דיבר הרבה שיעקר הענין של התבודדות הוא להשיח את הנקודה השייכת לליבו באותו עת, היינו באותה נקודה שהוא רואה שצריך לעבוד עליו באותו היום.

כי ישנם אנשים מסודרים מאוד, שיכולים לעבוד על נושא אחד הרבה זמן, ואז כל הילוכם הוא רק באותו נושא, אבל רוב האנשים לא מסודרים, ובכל יום עובר מה שעובר, פעם מתגבר נסיון של כעס, ופעם נסיון של דאגה, ובכל יום צריך חיזוק אחר לפי הנסיון היומי. וגם מי שכן עובד על נושא אחד וגם מי יוכל לומר שגמר לעבוד על אותו נושא.

[ב] לכן עצה טובה, לקחת נושא אחד, איזה נושא שליבו חפץ, כי אין סדר קדימה בעבודת ה', ואין אחד דומה לחבירו, וכל אחד יודע מה שבעיקר מונע אותו מקרבת ה', וזה מה שעליו להתחזק. ואין כאן זמן להתבלבל איזה נושא עדיף, העיקר לקחת משהו, ולהחליט על זמן מוגדר כמו שבוע, שבועיים, חודש או חודשיים, שגם בזה תלוי כל אחד לפי הכלים שלו, ובזמן הזה משקיעים מאוד בנושא הזה.

וההשקעה מתבטאית, בג' אופנים. א. קביעת שיעור יומי קבוע, בלימוד הספרים המדברים באותו נושא, ועצה טובה ללמוד בספר הקדוש 'אוצר היראה', אשר הוא ליקוט מיוחד מכל ספרי ר' נתן בכל נושא ונושא. ב. התבודדות וזעקה לה', להתפלל על אותו נושא, ולספר לה' את ההפרעות והקשיים שיש באותו הדבר. ג. לנסות למעשה לעבוד על אותו הנושא, בשעת נסיון וכדו'.

[ג] אבל במקביל לעבודה בנושא אחד, לא יצמצם את עצמו ויאמר, כרגע אני עובד רק על זה, כי בכל יום יש הרבה ענינים שצריך להשקיע בהם גם כן, ולדוגמא: אחד החליט להשקיע בלימוד התורה, האם משום כך לא יתפלל שחרית ומנחה באותם ימים, והאם באותו תקופה יהיה מותר לו לכעוס ולקנאות וכו'?! אלא יש מקום בראש לשני תפילין, לכן צריך את שניהם - החליט על נושא שלוקחים אותו כמשהו עיקרי, בחודש הקרוב, ועל זה שמים דגש מיוחד, ולומדים על זה ומתפללים על זה, אך יחד עם זאת משקיעים גם לפי מה שעובר באותו היום. וכן גם בשיחה עם ה', משקיעים הרבה תפילות על כל הדברים שהתחדשו באותו היום, חוץ מההשקעה העיקרית באותו נושא עליו החלטנו להתחזק.

[ד] והאמת ראויה להיאמר, שרביז"ל רצה מאוד שנלך עם תורה בליקוטי מוהר"ן חודש או חודשיים, וכשאדם הולך עם איזה תורה, אזי הוא מוצא את כל מה שעובר עליו באותו התורה, כי בכל תורה מדבר רביז"ל מאיזה נושא מרכזי, ויחד עם זאת נקשרים לזה עוד הרבה ענינים, כך שמי שלומד תורה, הוא גם עובד על נושא עיקרי, וגם נכלל בזה כל מה שעובר עליו באותו היום.

>>> המשך

על פי חכמות וחקירות גדולות פ"דוע, ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות לא היו מקבלים התורה, כי היו יכולים לכפר בכל חס ושלום, ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עמו, ונאפלו כל האותות והמופתים הנוראים שפעל לעיניהם לא היה מועיל להם, כי גם עתה נמצאים אפיקורסים הפופרים על ידי שטות וטעות חכמתם, אך ישראל עם קדוש ראוי האמת, והשליכו החכמות, והאמינו בה' במשנה עבדו ועל ידי זה קבלו התורה. (ליקוטי מוהר"ן סימן קכג)

שכל אמיתי - רק אצל הצדיקים

כי באמת הדעת והחכמה של כל בני אדם שבעולם. אפלו של החכמים הגדולים הפל הוא רק בחינת פת המדעמה שרבו מערב בדמיונות פוזבים, ואין מי שיפנה לשלכ אמת, כי אם הנביאים בעלי רוח הקדש ושאר צדיקים אמתיים ביצא בהם, כי בכל דור נדור נמצאים בעלי רוח הקדש אפלו אחר שפסקה הנבואה פקובאר באריות בכתבי הא"י ז"ל. ומי שרצה לזכות לחיים אמתיים, דהינו לאמונה שלמה שיה עקר החיים. אי אפשר לזכות כי אם על ידי שישתדל ויתאמץ ויבקש הרבה מה' יתברך שיפנה להתקרב לצדיקים אמתיים כנ"ל. שעל ידם יקרא יפה לברר המדעמה שעל ידי זה עקר האמונה כנ"ל. (ליקוטי הלכות, ברכת הרי"ז וברכת הודאה הלכה ד אות ד)

אמונה שלמה - רק ע"י הצדיקים

וזהו 'דך שוה' ו'גאו'. שצריך לבקש את ה' יתברך, הינו לזכות לאמונה שלמה. וזה אי אפשר כי אם על ידי שידרשו ויבקשו ויתפשו את ה' יתברך, הינו הצדיק. כמבאר לעיל שצריך לבקש את הצדיק מאד, ועל ידי זה יקרא דרשין את ה' וזוכין לאמונה שלמה כנ"ל. וזהו 'בקשו פניו תמיד'. פניו הם הצדיקים שנקראים אנפי שכינתא פמוכא בהר הקדוש, הינו שצריך לחפש ולבקש פני ה' שהם הצדיקים, צריך לחפשם ולבקשם תמיד עד שיפנה למצאם להתקרב להם, כי עקר האמונה וההתקרבות לה' יתברך תלוי בהם כנ"ל. (סע אות מו)

אמונת חכמים - תרופה לכל המחלות

ועל פן עקר התקון של שאר בני אדם הוא על ידי התקרבות לצדיקים פאלו. להם ולתלמידיהם ולתלמידיהם תלמידיהם וכו'. כי הצדיקים האמתיים יכולין לתקן ולרפאות כל אדם שבעולם אף על פי שהוא חולה גדול בנפש וגוף.

כי כמו שהמבנה תלמידי חכם אין רפואה למכתו, כמו כן להפך מדה טובה מרבה לתפארתו צדיקים ותלמידיהם שהם התלמידי חכמים האמתיים - אין מכה בעולם בגוף ונפש שלא יהיה לה רפואה על דם, בבחינת 'ולכל בשר מרפא' הנאמר על התורה. כי התורה אין יודעין כי אם הצדיקים האמתיים שפרשו את עצמם מתאוות עולם הזה לגמרי וקשרים החכמים האמתיים כנ"ל שהם יודעים לדרש את התורה ולפרש ולבאר כל הדרכים והעצות והנתיבות והתפילות שצריך כל אדם שבעולם הרוצה לגשת אל הקדש באופן שיזכר כל אחד לקבל רפואה לכל מיני חלי הנפש והגוף שבעולם. (ליקוטי הלכות, שבת הלכה ו, אות ג)

הצדיק מאיר את העצה הנכונה

וזה עקר בחינת תורה שפכתב שנמסרה לצדיקי הדור האמתיים, כי זה הדבר משתנה בכל דור בכל אדם וכל זמן, כי לא כל אפן שוין, כי כל אחד פני נשמתו וכפי חלקו וכו' מהותו פן צדיקו לנהוג אותו בדרכים וצעות ישרות באופן שישב על ה' וירחמהו. על פן אי אפשר לזכות לעצה שלמה כי אם על ידי הצדיקים האמתיים, שהם בחינת קדשי קדשים, שהם ממשליכין העצה משם, בבחינת 'שלח עורך מקדש וכו'', כי העקר הענין והשיעור הוא העצה השלמה באמת. כי שם בבחינת קדש קדשים שופע החסד העליון הוא בחינת שכל הפולל, שהוא בחינת סתרי תורה שמשם נמשכין כל השללים וכל העצות שבעולם ואמנם נמתק הכל, כי העצה הוא ה'ישועה וההתקדש. (לקוטי סוכה הלכה ו, אות ד)

התקשרות בתפילה - שיטת ה'נפש החיים'

ישראל ממש רבינו ע"ה ומשמואל הנביא שיבקשו ויתפללו בעדם. ולזאת נראה מבואר שכל דברי חז"ל על אודות האיסור הנזכר לעיל הוא כשמתכוון לעשות בזה את מי שמבקש מאתו לאמצעי חס ושולם, אבל אם אין כוונתו זולת הענין של תפילה בציבור, שמעוררים זה לזה לבקש ולהתפלל יחד על צרותיהם בכלל ובפרט, אין בזה שום איסור, כי כל אחד מחייב להשתתף בצרות חברו, וגם הצדיק והחכם בעצמו מוכרח שיבקש לנפשות הנלוים אליו לבקש בעדו... כי כל נפשות ישראל נחשבים חלקי השכינה העמוסים מני בטן כנוודע וכו'.

"אבל בכל זה תבין לפי הנזכר לעיל שנפשות ישראל נצטוו ומוזהרים לכל יעשו שום שיתוף ואמצעי בינם ובין ה' יתברך, על אשר באמת לא נמצא ביניהם שום אמצעי וכו', זולת מצד המעלה והיתרון שנמצא ביניהם כל אחד על חברו, כי אין שני בני אדם שוים כנוודע. ובפרט עם נפש הצדיק הנ"ל מוכרחים מאד להתחבר בתפילותיהם בכללות הציבור ובפרטות נפש הצדיק והחכם שבהם".

עכ"ל

מבואר בדבריו שאין לצדיק שום ממשלה עצמית חלילה, וגם הוא צריך לעבודת התפילה, וגם נצרך שהמתקשרים אליו יבקשו עליו רחמים, דאין גדלות לפני המקום וכולם נצרכים אליו יתברך שמו, וגם אין כוונת ההתקשרות עמו בתפילה לעשות אותו אמצעי בין המקושרים בו לבין הקב"ה ח"ו, אלא שהצדיק יודע טוב יותר להצות את יוצרו מרוב גדולת השגתו בו ומעשיו הקדושים ולכן יש להתחבר עמו בתפילה, וכאשר זו כוונת המתפלל בהתקשרותו לצדיק אין כאן תפילה דרך אמצעי כלל, אלא הם עובדים עבודה משותפת, והצדיק שיש לו שייכות עם נשמתו נכלל עמו ומסייע לו בעבודתו.

וראה גם בספר 'אורחות רבינו' (ח"ה עמוד קצה) ששאל את בעל הקהלות יעקב מדברי הנפש החיים על מנהג חסידי ברסלב לומר קודם התפילה 'הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים שבדורנו', ואמר לו שאין זה ענין כלל זה לזה. וראה עוד במכתבי הקהלות יעקב (קריינא דאגרתא ח"א אות רפא במהדורא החדשה) שיענין לאחד שהיה לו מחשבות זרות בתפילה להתכוון בשעת התפילה 'שהוא מתפלל בהתחברות צדיק מפורסם', ולהתפלל על דעת כמה צדיקים, וכתב שם שזו העצה היחידה שהועילה לו.

ואם כי כאמור, גם מי שכן מכוון שהתפילה תעבור דרך נפש הצדיק, אין בזה חשש של ע"ז כלל וכלל, אלא רק שאלה מצד האיסור לעשות 'אמצעי', ויש הרבה מקום להקל בזה, אבל אין בזה צורך, כי כאמור עיקר כוונת ההתקשרות לצדיקים בתפילה איננה לבקש מהם שיעלו את התפילות, וגם אין צריך לכוון שהתפילות יעברו דרכם, אלא הכוונה היא להתחבר עמם ותו לא, ועל ידי זה נפעלים ממילא כל התיקונים הנצרכים כפי סדרי הנהגתו יתברך, ובאופן זה אין כאן צד של שאלה של אמצעי כלל. אולם גם מי שטועה בזה ואינו מבין בדיוק את גדר הענין, כל עוד אינו מכוון להתפלל לצדיק בעצמו חס ושולם, יש לו על מה לסמוך.

ברכה מרובה, א.ג. מודיעין עלית

יקבל את תפילותו בדרך שבה ירצה לקבלם. והטעם בזה הוא משום שאם פונה לצדיק ומכוון להעביר דרכו את התפילה, יש חשש שיחס כזה אל הצדיק הוא נתנית אמצעי בינו לבין הקב"ה.

אולם יש להעיר שאזוהר ה'אוינטרויב ז"ל איננה בכלל אזהרת הנפש החיים שהזהיר מפני תפילה לצדיק בעצמו, אלא הוא ענין נוסף ששייך לסוגיא אחרת של נתנית אמצעי בינו לבין הקב"ה. ורבים מהפוסקים התירו לפנות למלאכים ולבקש מהם להעלות את תפילותנו, וכן נהגו רוב ישראל לומר את בקשת 'מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים' וכו', ולפי זה לכאורה אין מניעה גם לפנות לצדיק ולבקש ממנו שיעלה את התפילות. וגם אלו שמנעו אמירת 'מכניסי רחמים' מכמה טעמים, רובם לא כתבו שהעושה כן עובר על אחד מעיקרי האמונה, אלא מנעו את הדבר מסיבות שונות.

ואפילו לפי מי שאוסר לפנות למלאכים שיעלו את תפילותו, יש לדון שלגבי הצדיק שאני, שכן שם ישנה איזו פניה לכח אחר שיייע לו, אבל המכוון שתפילותו תעלה דרך נפש הצדיק אינו פונה בכלל אל הצדיק ומבקש ממנו איזה דבר, אלא רק מכוון שהתפילה תעבור דרכו. ודבר זה דומה למה שאנו מכוונים להעלות את תפילותנו דרך ירושלים ובית המקדש, ואף עושים לשם כך פעולה של הפניית הפנים לצד ירושלים ובית המקדש, והטעם הוא משום שבית המקדש הוא מקום העלאת התפילות, ולכן התפילות צריכות לעבור דרך שם, כמבואר בגמ' (ברכות ל, א), וכן נפסק בשו"ע (או"ח צד, א) שצריך להחזיר פניו למקומות הללו. ומשמע מפשט לשון הפוסקים שהתפילה היא 'דרך ארצם', שיש לכוון שהתפילה תעבור דרך המקומות הללו, וכמו שפירש המצודות דוד (דברי הימים ב' ו, לח), ומה בין כוונה שהתפילה תעבור דרך ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש, לבין כוונה שהתפילה תעבור דרך נפש הצדיק שהוא בבחינת בית המקדש.

ובאמת, הכוונה הנכונה של התקשרות לצדיקים בתפילה כפי שעברה במסורת אצל חסידי ברסלב שנוהגים בהנהגה זו הלכה למעשה, איננה כלל וכלל לפנות אל הצדיק כדי שיעלה את התפילה, אלא היא התחברות והתקשרות עם הצדיק, כדי להיות קשור בתפילה עם צדיק ועובד ה' גדול, והתקשרות זו מועילה שהתפילה תפעל ותתקבל יותר, ואין כאן כל כוונה לעשות את הצדיק אמצעי בינו לבין ה', אלא היא כעין התכללות של ציבור שנכללים כמה עובדים להתפלל יחד, ועל ידי זה ממילא התפילה מקובלת יותר.

וכבר האריך בענין זה רבי אברהם ברבי נחמן ז"ל מטולטשין (מגדולי מעתיקי השמועה בחסידות ברסלב) בספרו ביאור הליקוטים (י, יז) וזה לשונו: "ואגב אורחא נראה לפי עניות דעתי לכתוב בזה על אודות המבואר ברמב"ם (פירוש המשניות פרק חלק בעיקר החמישי) שאסור לבקש משום אדם שיבקש ויתפלל בעדו כי הוא כעין אמצעי ועבודה זרה חס ושולם, ויש להתפלא ולתמוה מכמה מקראות ומאמרי חז"ל שמבואר בהם שבקשו נפשות

הנה בנפש החיים (ג, ט) הזהיר מפני השתעבדות בדרך עבודה לרוח הקודש ששורה על צדיק, וכתב שהמכוון להתפלל לרוח הקודש ששורה על צדיק יש בזה ענין של עבודה זרה.

ויש להעיר דבר פשוט [שמשום מה רבים טועים בו], שדברי הנפש החיים לא באו חלילה לשלול את עצם הענין של התחברות עם הצדיקים באופן כללי, או את ענין ההתחברות עמם בעת התפילה והעבודה שהנהיגו כמה מגדולי החסידות, שכן באמת הדברים רחוקים כרחוק מזרח ממערב ולא קרב זה אל זה. הנפש החיים מדבר על עבודה המכוונת לרוח הקודש של הצדיק עצמו ועל זה אמר שזו עבודה זרה, היינו מי שיתפלל לצדיק עצמו חס ושולם, ואפילו אם כוונתו לבחינת רוח הקודש ששורה על הצדיק גם כן הוי עבודה זרה, כי אסור ליחד עבודה לשום נברא שבעולם, ולא לשום בחינה של התלבשות אלקות באיזה נברא. אולם העבודה הקדושה של התדבקות בצדיקים בעת התפילה והעבודה ענינה הוא לחזק במחשבה או בדיבור את הקשר שלו עם הצדיק כדי שהצדיק יוכל להשלים את עבודתו, ואין זה ענין של עבודה לצדיק כלל וכלל חס ושולם, אלא היא השתתפות של שני עובדים יחד כדי לפעול בעבודתם יותר, ודומה להתכללות של ציבור להתפלל יחד, או להכללת תפילותו בתפילות כל ישראל שכתב האריז"ל, ואין כאן כלל יחס של עובד ונעבד חלילה.

וגם אין להעלות על הדעת שענין ההתקשרות לצדיקים בתפילה הוא עבודה דרך אמצעי, שכביכול מבקש מהצדיק שיתפלל בשבילו, שהרי עומד ומדבר עם הקב"ה ואומר לו 'ברוך אתה ה', ואינו מדבר עם אף אחד אחר חלילה, אלא כוונת ההתחברות עם הצדיקים בתפילה היא התחברות של שני עובדים יחד כדי להשלים את העבודה. והדברים פשוטים ביותר.

והנה, יש שהזהירו מפני אופן מסויים בהתקשרות לצדיקים בתפילה באופן שיש בו לפי דעתם חשש מכשול, והוא כאשר מכוון שתפילותו תעבור דרך נפש הצדיק. וראה בביאורו של הג"ר ישראל אליהו ויינטרויב ז"ל לנפש החיים שם שלאחר שביאר את אזהרת הנפש החיים שלא ליחד תפילה לצדיק בעצמו הוסיף עוד: 'וענין ההתקשרות לצדיקים - שעוברת התפילה דרך עוד נפש ולא ישיר לקדוש ברוך הוא, יש בזה ריח דק מחשש חמור זה'.

ביאור דבריו: אף שודאי המציאות היא שהתפילה עולה לקדוש ברוך הוא דרך נפש הצדיק, כמו שבזמן בית המקדש היתה התפילה עולה דרך בית המקדש, וכמו שכתב הרמ"ק בספר אילימה, המגלה עמוקות פרשת וישב, החסד לאברהם מעין א נהר ז, החיד"א במדבר קדמות א, ז, והיערות דבש ח"א סוף דרוש ט, מכל מקום אין זו אלא הנהגה אלוקית, שכן הוא רצון הקב"ה להעלות את תפילותנו אליו דרך הצדיק שבדור, אבל אנו מצינו איננו צריכים לכוון לכך או לבקש מהצדיק שיעלה את תפילותנו, אלא רק לפנות ישירות לקב"ה, והוא כבר

ספר לנו מעט על הרקע שלך:

גדלתי במשפחה ליטאית חשובה, אבי שליט"א הוא תלמיד חכם גדול ומשמש כמרא דאתרא באחת הערים המרכזיות. גדלתי והתחנכתי בישיבות ליטאיות חשובות, וקבלתי ב"ה תועלת מרובה.

בשונה מהסיפורים האחרים שהופיעו במדור זה - אני אינני 'עובד' גדול, וגם לא מה שנקרא 'מבקש', לא הרגשתי מעולם שחסר לי משהו, ולא הייתי במצוקה כלשהי, וממילא לא זה מה שגרם לי להגיע לברסלב. אבל השי"ת גלגל זאת בצורות אחרות.

איך באמת הגעת לזה?

כשהייתי בשיעור ב', באמצע זמן קיץ, יעץ לי המשגיח לצאת יחד עם בחור נוסף ל"חיוזק" לתקופה קצרה [כנהוג בהרבה ישיבות], קבלתי את הרעיון, והתלבטתי לאיזה ישיבה ללכת. והיות שהיה לי חבר שאביו משמש כראש ישיבה בישיבה חסידית ידועה, התחלתי לחשוב בכיוון הזה. ואכן, למרות המוזרות שבדבר, הרעיון מצא חן בעיני, והלכתי לשם עם חברי למשך שלשה שבועות.

בשבועות הללו, התמסרנו לגמרי ללימוד התורה, ומאד נהנינו, וגם הייתה לנו תועלת מרובה. כשרציתי לחזור לזמן אלו, שאלתי את המשגיח איך לשמר את החיוזק שהיה לי, והוא ענה לי שאם היה לי שם תועלת גדולה כזאת, אולי כדאי להמשיך שם עוד קצת עד סוף זמן אלו. ואכן חזרתי לשם לזמן אלו, ומשך, כבר נשארתי עד חנוכה, ועד סוף זמן חורף, וכן הלאה.

מוכן, שבתור ליטאי שמגיע לישיבה חסידית, התפתחו הרבה ויכוחים סביב הנושא של "ליטאים-חסידים", אבל זה היה ויכוחים חיצוניים ולא ענייניים והם לא השפיעו עלי, אם כי מטבע הדברים התחלתי לבקר קצת בחסידויות השונות, התחלתי לשבת ב'ציצים' של ביאלא, וגם ללכת ל'טישים' בבאן, וכיוצא בזה.

ואיך הכרת את ברסלב?

בשלב מסוים היה לי חבר שנתן לידי את הספר "השתפכות הנפש". לקחתי אותו למען הנימוס, ואולי פתחתי אותו פעם-פעמיים, אך לא ענייני בו. ב"ג בעומר נסעתי יחד עם כל הישיבה למירון, שם הלכתי עם חבר להדלקה של הרב ברלנד, ושם - בין השירים - שרו בהתעוררות את הניגון הידוע "ברסלב בוער אש - הבער אותה בלב" בתרגום לאידיש, התלהבתי מאוד מהשיר, והמשכתי לנגן אותו לעצמי במשך כמה שבועות לאחר מכן.

זה גרם לי להתחיל לעיין בספר שקבלתי, וגם ללכת לחבורות של ברסלב, ושם קבלתי אור גדול בעבודת ה', והרגשתי שזהו מקומי. התחלתי ללכת לשיעורים ולאיורים בברסלב, כגון בהילולא של מוהר"ן ובהילולא של ר' נתן, וממש נהניתי שם. במקביל התחלתי לבקר אצל הרה"ח ר' קלמן גולדשמיד שליט"א שמתגורר על יד הישיבה, שהייתי אצלו הרבה וקבלתי ממנו תועלת מרובה. [באמנו הוא לא היה מוכר, כיום הוא כבר התפרסם מאוד, 'בזכות' המחלה שגילו אצלו, והאופן המופלא

יש כמובן גם ויכוחים והתלוצצויות, אבל מאחר שאני יודע את האמת, זה לא מפריע לי.

מה הם הנקודות ש'תפסו' אותך בברסלב?

העולם של ברסלב הוא עולם מאד גדול ורחב, וכולל הרבה מאד נקודות ופרטים. על כן אציין כמה נקודות שהביאו לי תועלת מרובה באופן אישי, והם גם יותר יחודיים לברסלב, ולא מצויים כמעט במקומות אחרים.

א. לחיות עם השי"ת. אני זוכר שפעם נגש אלי מישהו (לא חסיד ברסלב) ושאל אותי אם אני 'ברסלבר'. שאלתי אותו: מה זה ברסלבר? הוא ענה לי: אחד שמדבר על ה' כל היום... והוא אכן צודק. מדובר בדרך חיים פשוטה ומעשית של 'לחיות עם השי"ת' כפשוטו.

ב. עבודת ה' בכל דבר. לעשות מכל פעולה פשוטה של החיים - משהו גדול בעבודת ה'. לדוגמא: להרים ידיים בנטילת ידיים, מחיאת ידיים, אנהא דקדושה, משא ומתן באמונה וכו'. עד שכל היום הופך לעבודת ה'.

ג. שעורים קבועים. לקבוע לימודים יומיומיים בכל מקצועות התורה, ולהתקדם בזה בפשטות. עצה פשוטה שמחזיק את היהודי.

ד. התבודדות. העצה הנפלאה ביותר, שעל ידי זה אפשר לזכות לכל מעלה, ולבנות לקשר ישיר עם בורא עולם.

ה. אין ייאוש. לא להתייאש משום מעלה ברוחניות, דוגמת קימת חצות, שמירת עיניים וכו'. וגם אם עדיין לא יכולים - על כל פנים לרצות ולהתפלל על זה, ולעשות מה שכן אפשר.

לסיים:

יש כאן מכרה זהב. לא מדובר בשינויים מרחיקי לכת, אלא עצות פשוטות ומעשיות השוות לכל נפש, שהופכים את החיים מחיים פשוטים לחיים טובים ומתוקים, ומחיים טובים להרבה יותר טובים. טעמו וראו כי טוב ה'.

קו המענה כאיחוד השאיף!

קו מיוחד לבחורים ואברכים המתעניינים בתורת מוהר"ן מברסלב ז"ל הכולל:

- מענה מרבנים שליט"א לקבלת חיוזק והדרכה
- קביעת שיעור / חבורה באזורך
- תיווך לחברותא (בעיקר טלפונית) כלבבך.
- מרכז מידע וסיוע טכני

0799-25-85-84

האננינו? רצינו? קבלו!

נעשה ונשמע

הודעה משמחת
הגנו שמחים להודיע, כי לבקשת רבים, ולאור התועלת המרובה בפעם הקודמת, יתקיים שוב בעז"ה כינוס מרכזי לכל בני התורה-חניכי הישיבות ברחבי הארץ, העוסקים במשנתו של מוהר"ן מברסלב זיע"א הכנה לחג הפורים הכינס יתקיים בעז"ה ת ביום ראשון, י' אדר ב', בשעה 8:00 בערב, באולם "היכל יצחק" - קרית ספר מודיעין עלית פרטים יבואו

הודעה חשובה
היות ובשני הגליונות האחרונים עסקנו בנושא "התקשרות לצדיק", ורבים בקשו ללמוד את הסוגיא מהמקורות, הגנו להודיע, כי ניתן להשיג קונטרס נפלא בשם "אור רוע לצדיק" ובו ביאר הסוגיא עם מקורות מחד"ל, ראשונים ואחרונים, הרמח"ל והגר"א, וכן קונטרס דומה בשם "הולך את חכמים יחכם", ניתן להשיג זאת בדוא"ל: aegros@neto.bezeqint.net

חלק נכבד מהוצאות העלון נתרם על ידי הנדיב החפץ בעולם שמו, לזכות דוד בן שרה. להצלחה בכל העניינים ברוחניות וגשמיות. * חלק מההוצאות נתרמו לזכות הבחור היקר יעקב יוסף בן חנה לזיווג הגון בקרוב**

ברכת מזל טוב
לכותבת המדור "מאשה לרעותה" להגל הולדת בתה בשעת"מ. זכות הרבים תעמוד לה להתברך בנחת דקדושה *** מזל טוב לחותן קנח יונה ברלב נ"י, מראש חבורת "חניכי הישיבות" - בני ברק, להגל נישואיו בשעת"מ זכות ויכוח הרבים תעמוד לו לבנות בית נאמן בישראל, ולהתברך בכל טוב

ברכת מזל טוב לדיידו רב פעלים
הרב אריה גלינסקי שליט"א, מעורבי העלון, להגל הולדת בתו חת'י. זכה לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים, מתוך שמחה והרחבה ונחת. *** ברכת מזל טוב להרב יואל לימבל שליט"א, מתומכי העלון, להגל הולדת בתו בשעת"מ, יתברך בנחת דקדושה וכט"ס

על הפרק

אל תירא ישראל

משפט. כשאת מרגישה אשמה או מפחדת או מבוהלת על דבר מסוים, כשאת מרגישה שאת בורחת ממושהו, בואי להתבודדות, תראי ממה את מפחדת ותעשי על זה משפט.

הייתה אצלי משהי שדיברה איתי על חרדות שיש לה מכסף. כמש חרדות. בתחילה דיברנו על פחדים ועל חרדות באווירה מאוד מכילה ומקבלת: מה זה נקרא לפחד? ממה את מפחדת? איפה בדיוק זה יושב? בואי נדבר ונאהב ונבין את הילדה שמפחדת.

אחר כך בבת אחת נהיית עניינית: "טוב, אז מה העניינים עם כסף? כמה כסף את מבובות? מתי? כל כמה זמן את יוצאת? את יוצאת עם רשימה? אז מה בעצם המשכורת? כמה מותר? מה הגבולות?". היא נבהלה: "קודם אמרת לי שאנחנו צריכים לקבל את עצמנו, ופתאום את מתחילה לשאול אותי ככה, שאלות מלחיצות, מה קרה?".

אמרתי לה: "תראי, אם יש חרדות מכסף, קודם כל זה אומר שיש חרדות בכלל, שיש פה ילדה מבוהלת שצריך לדבר איתה על הפחד שלה. חוץ מזה, יש גם את הכסף עצמו. כל החיבוקים שבעולם לא יעזרו לילדה הקטנה להרגיש טוב יותר, אם לא נעשה סדר אמיתי בבזבוזים. אם משהו משובש, רק הטיפול בשיבוש יחזיר לך את הביטחון שנאבד".

אם יש לך הרגל לקחת פטיש ופעם ביום-יומיים לדפוק לעצמך על התחתית של התא של האנייה, את צודקת שאת מרגישה כל הזמן חרדות מטביעה. כל מילות ההרגעה לא יועילו בשעה שעמוק בתוכך את יודעת, שאת, כמו ידייך, מכניסה עוד ועוד מים ומשקיעה את האנייה.

הדרך לרפא חרדות ויראות נפולות, אומר רבי נחמן, היא לעשות משפט. לבדוק: איפה אני גוזרת לעצמי את הקצוות של הארנק וכל המטבעות נופלים. פשוט להסתכל: איפה יש חורים, איך סותמים, מה גורם לנו להזיק לעצמנו.

את מבוהלת? אז בואי נעשה משפט: כמה באמת את אשמה? ברוב המקרים נגלה את ההתמכרות הרעה שמזינה את הפחד. את ההרגל הקבוע שמטביע את האונייה. אבל מאחורי כל המהומה יש צעד אחד, קטן ופשוט ואפשרי, שנדרש ממני. צעד שאם אעשה אותו, אביא גאולה נוראה ללב שלי ושמחה עצומה בכל העולמות.

כשאני מתבודדת אני יכולה לתקן, או לפחות להתחיל. אני יכולה לרצות, להשתדל, להתפלל, ולקחת על עצמי לפחות משהו מעשי אחד קטן, ואתו להגיד לקדוש ברוך הוא: אתה יודע מה, בסדר, אני אנסה עוד פעם. אז נכון שכבר חמישים-שישים פעמים קיבלתי את זה על עצמי. אז מה. כל פעם אני מתחילה מחדש. וכל פעם מחדש אני מרגישה

השם הוא טוב. שימי ראש, אהובה שלי.. הכול בסדר. אין קטסטרופות בעולם של השם יתברך.

כל הרגעים, מכל הסוגים, כולם לטובתי ובחשבון מדויק. אני הולכת למקום טוב, אני באה ממקום טוב וכל מה שעובר עליי הוא טוב צרוף. אין קטסטרופה, אין רגעי זוועה. אם השם טוב אז הוא טוב תמיד. לגמרי. לנצח. אם את על החיבוק של השם, את על החיבוק שלו כל הזמן. וגם כולם. השם לא יוצא להפסקת קפה ומשאיר בינתיים את העולם שיתגלגל איכשהו.

יש לנו אמונה בת אלפיים שנה, מאוד חזקה ומאוד אמתית. יהודים, הסיפור שלהם הולך תמיד עם סוף שמה, עם תכלית מדויקת, עם חיבוק מלא אהבה. זאת המהות היהודית, לא מה שהתקשורת מצלמת!..

עם לבדד ישכון

כתוב בפרשת בלק: "הן עם לבדד ישכון.."

עם ישראל מחובר לצינורות שמזרימים לו מלמעלה שפע ושמחה ואמונה וידיעה שהכול טוב. והנה באים כוחות השחור והרוע, בא בלעם הרשע, ומנסה בכל הכוחות לאבד אותנו מהשורש, לחנוק לנו את הצינורות של הקיום, להכניס טומאה במקום קדושה ופחד במקום אמונה.

אבל זה לא קורה. בלעם מנסה לאבד אותנו ולא מצליח, רוצה לקלל אותנו ויוצאים ממנו דיבורים מדהימים על עם ישראל. (במדבר כג ט): "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב".

איך ומדוע? אומר רבי נתן: "הן עם לבדד ישכון, היינו, שהם עם קדוש כזה ששוכנים לבדד. שהם מוקיימים (ישעיהו כו כ): 'לך עמי בוא בחדריך וסגור דלתך בעדך, חבי כמעט רגע עד יעבור זעם' - שהם מתבודדים בינם לבין קונם ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם, ועל ידי זה הם בטוחים מכל צר ואויב ומשטין, כי הם מסתירים עצמם בצל כנפיו יתברך תמיד, בבחינת 'אתה סתר לי' וכו' שזהו בחינת (דברים לג כח): 'וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב' בבחינת (תהלים ט ט): 'כי אתה השם לבדד לבטח תושיבני' שעל ידי בחינת בדד, בחינת התבודדות, על ידי זה שוכן ישראל בטח תמיד. כי מי זה ערב את ליבו לגשת אל השם יתברך, שהם מסתירים עצמם אצלו יתברך.."

זה השלב הראשון, להכניס קודם כל חזק חזק את האמונה ללב, יש פה בעל הבית, הכל בשליטה. השלב השני הוא לתקן את הפחד בשורש. כשרבי נחמן מדבר על פחדים, הוא קורא להם "יראות נפולות", ויש לו תרופת פלאים בשיבלם.

לעשות משפט

הפתרון ליראות נפולות, מסביר רבי נחמן, הוא לעשות

אנחנו עוברים דברים מאוד כואבים. עם ישראל עוברים כל כך הרבה דברים בימים האלה, והלוואי שהם באמת צירי הלחץ האחרונים לקראת הגאולה השלימה.

אל תירא מפחד פתאום

לכל אחת מאתנו יש בנפשו את הניצוצות שהיא צריכה לברר, את הגוונים של הרגשות שהיא צריכה להעלות בחזרה. כל רגש הוא סוג של שעבוד, והתפקיד שלנו הוא להמשיך גאולה לתוך השעבוד. אחד מהרגשות שמאד משעבדים אותנו הוא הפחד, והגאולה זה לצאת מהפחד. כי עם כל הכבוד לפחד המוצדק מאוד, לא נשלחתי לעולם על מנת לפחד. נשלחתי לעולם כדי להיגאל מכל סוג של כפירה, ופחד הוא ללא ספק סוג של כפירה.

כל כך התרגלנו לפחד, שעצם המחשבה לרצות להתרפא ממנו מפתיעה. זה נראה לנו בלתי מוסרי, לרצות להפסיק לפחד, אבל מה לעשות, שיש לנו פקודה מבורא עולם, שאומר לנו: "אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבוא" (משלי ג כה). אז נכון, אין שום הסבר הגיוני למה לא לפחד. להיפך, זה ממש חסר אחריות לא לפחד. אם לא קרה לך כלום, לפחות תפחד שיקרה לך משהו!... אבל השם אומר לנו: 'אל תירא'! מפחד פתאום!

כמובן, היצר הרע בא מיד לצעוק עלי: "באיזו זכות את לא מפחדת?" התשובה: "לא יודעת מה להגיד, פשוט זה מה שהשם אמר לי... זו תשובה נפלאה. היא משרה בהירות נהדרת. השם ציווה עלי שלא אפחד ואני עושה את דברו. זה הכל.

לברוא נוכחות

איך עושים זאת? קודם כל - לא להתעלם. אנו מוכרחים לתת לקולות הפנימיים שלנו מקום. להגיד אותם להשם, להקשיב להם, להתנחם בקשר אליהם ולהמשיך אליהם אמונה. נורא חשוב שאני אבין שאיך שאני מרגישה זה נורא חשוב. חשוב שאני אבין עד כמה אני חשובה. חשוב שאני אבין שמהומן שאני לוקחת לעצמי לספר להשם את כל ההרגשות הללו - נבראים עולמות שעוד לא נבראו.

התבודדות זה המקום. שם המקום לעשות עבודה פנימית: להקשיב לעצמנו, להכיר את הקולות הקבועים המאפיינים ולדבר עם השם כדי למצוא את המענה האמיתי. וזה מה שנקרא: "לתקן עולם במלכות שק" - להביא אמונה למקומות הכי חשובים והכי עמוקים.

אם אני מפחדת, למשל, מקטסטרופה פתאומית, מאסון פתאומי, מאיזו התפרקות, אז אני מקשיבה לזה, נותנת לזה ביטוי, ולפעמים (לא תמיד, ולא בכוח!) מנסה גם לענות ולהרגיע. אני מדברת עם ילדת החרדות שלי ומקשיבה לה. ואם יש מקום, אם יש אפשרות, אני גם מסבירה: יהיה טוב.

להפסיק להיות אסיר נמלט

לפני שנים אמרה לי חברה: "תקשיבי, זה ממש לא נורמלי. את חיה כל הזמן חיים של אסיר נמלט, ולאסיר נמלט אין שום תקווה, כי התקווה היחידה שלו היא שלא יתפסו אותו - ואז הוא ימשיך להיות אסיר נמלט.. אולי די עם זה כבר? אולי תתחילי להתפלל שיתפסו אותך ויעשו לך משפט צדק?" הייתי בהלם. זה הייתה אחת האמירות המוכנות של החיים שלי.

תהיי גדולה. תרצי שיתפסו אותך ויעשו לך דין צדק. אנחנו הרי יודעות שאם יעשו לנו דין צדק נצא בסדר. אף אחת מאתנו לא רעה ולא פושעת, אף אחת מאתנו לא לגלגל של המן הרשע או בלעם בן בעור; כולנו ילדות קטנות שהסתבכו או נבחנו. פחד מוטעה, לחוץ ומבוהל גורם לנו חיים שלמים להסתתר. אז מה, אם יתפסו אותי ויחבקו אותי ויעשו לי דין צדק, אם אבא גדול וטוב יבוא ויגיד: "בואי נטפל בזה מהתחלה, תספרי לי הכל ונראה", זה יהיה מפחד נורא?

לא. זה יהיה דווקא מרגיע. זה דבר נפלא, להביא בהתבודדות נוכחות בוגרת מול כל היראות הנפולות האלה שמוחבאות לך בתוך המעטפות, ולבקש עזרה: "ריבונו של עולם, אבא, בוא תעזור לי. נקים בית דין שדה, נתפסו אותי בחיבוק אחד חזק וחם, ונגעשה דין צדק". אתה תעזור ואני מצדי אגיד את האמת ככל שידי משגת, בלי לזייף ובלו להעלים גם את החלקים הפחות מחמיאים. אתה תעזור ואני מצדי אקח את הכעס גדול שהצטבר בי כל השנים שחייתי כמו אסיר נמלט, אהפוך אותו לעזות דקדושה ואודה על הכל מעומק לב: כן, קרה לי ככה וככה.. עשיתי ככה וככה.. וזה היה מאוד לא בסדר.. טעייתי ונכשלת; ונפלת.. הייתי אומללה, הייתי בודדה, אף אחד לא עזר לי. הלכתי והסתבכתי.. אבל עכשיו אני רוצה להתנקות. אני רוצה אמבטיה חמה, בגדים נקיים והתחלה חדשה. הבטחת ש'הבא להיטרה מסייעין לך', אז זאת אני, כעת..

משפט הוא הדבר הכי מתוק בעולם, למרות הפחד הראשוני שצריך לחצות אליו בדרך. הוא מרים את היראה הנפולה, מרגיע את הבהלה ומחזיר את הכוחות. את נהיית כל כך שמחה כי את יודעת: עשית את שלך ואף אחד לא כועס עלייך יותר.

כמו ילד שסוף סוף נושם עמוק: "זהו, סיפורי הכל, לא הסתרת כלום, ואבא עשה איתי תכנית הבראה מורכבת ממעשים קטנים, אפשריים. אין יותר סודות אפלים, אין מבחנים מוחבאים בילקוט או פתקים דורשי חתימה מהמורה שהשמדתי (את הפתק, לא את המורה..). קחו אותי, תנערו אותי, אין כלום. שום סודות. הפסקתי להחביא".

יותר אני לא מסתירה. יותר אני לא ילד שפחד מסטייה. וזה ממש לא ייאמן איזה סודות הצדיקים מגלים לנו בשקט, ואיך הם הופכים אותנו מגלות לגאולה.

מה בקשתך?

לכבוד ר. א. מירושלים.

ההמשך למה שכתבתי בגילוי הקודם אודות שאלתך: מה מיוחד בתו רתו של מוהר"ן, ומהו ה"כח של הצדיק" שמדברים עליו כל הזמן, אני רוצה להרחיב מעט את היריעה. ואם כי הדברים אינם ניתנים להבנה עד תכליתם, בבחינת "של נעליך מעל רגליך... כי אדמת קודש היא", וכפי שצינת בעצמך, עם כל זה אנסה להוסיף מעט מה שכן ניתן להיאמר ולהשיב אל הלב.

לפני כמה שנים השתתפתי בכנס מורות, הגיע לשם מרצה תלמיד חכם חשוב ליטאי, ובין דבריו הוא הזכיר את דברי הרב פנקוס, אודות כוחו של רשב"י. בכל השנה ובפרט ב"לג בעומר, והוא ציטט משמו שכוחו זה הוא כמו "שוק חשמלי", שמעורר במצב הקשה ביותר.

רק כך, הסביר, אפשר להבין את מה שקורה בצינונו של רשב"י, מציאות שאין לה שום הסבר טבעי והגינני איך יהודים מכל קצוות הקשת באים מתרפקים בוכים שמחים ורוקדים, והרגשת השייכות של כל נפש מישראל למקום הזה. עד כאן דבריו. ואכן אנחנו נוכחים לראות ולדעת שהתופעה הזאת מתרחבת מאד כל שנה ולכל השנה, עד שבשבת רגילה אפשר לראות במירון משפחות שלמות של בני ישיבות וסוגים שונים אחרים, שבאו לשבות אצל הצדיק ולהרגיש את החיבור המיוחד שרשב"י מפיע ומעורר.

לאור זאת ננסה ללכת קצת הלאה.

בתחילת ליקוטי מוהר"ן מובאת פתיחה הנקראת "לכו חזו", שם מבואר סוד גדולת התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי. בתוך הקדמה מביא ר' נחמן את דברי הגמרא "כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל", עד שבא רבי שמעון בר יוחאי ואמר שלא תשתכח כשהוא מתבסס על הפסוק "כי לא תשכח מפי זרעו". [ובע"ז הביא את העניין בהרחבה בגילוי מס' 4]

ומסביר ר' נחמן, שבוה הפסוק עצמו מרומז ונסתר הסוד הזה ש"ע" זרעו של יוחאי שהוא ר' שמעון בעצמו, על ידו לא תשכח התורה. כי סופי תיבות של הפסוק "כי לא תשכח מפי זרעו" הם "יוחאי", היינו מפי זרעו של יוחאי שהוא רשב"י - לא תשכח התורה, ואיך? ע"י ספר הזוהר שעליו נאמר "בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר נפקו ביה מן גלותא" [על יד החבור הזה שהוא ספר הזוהר יצאו מהגלות]. כלומר ע"י תורתו של רשב"י, יזכו לצאת מגלות הדעת והנפש.

ור' נחמן מושיך "ודע שסוד רשב"י בעצמו מרומז בפסוק אחר (בדניאל), כי רבי שמעון הוא בחינת "עיר וקדיש מן שמיא נחית" ר"ת שמעון. עד כאן דבריו. פירושי: "עיר" הוא מלאך, כי רבי שמעון הוא בחינת מלאך קדוש שיורד מן השמים כדי לעורר כל נפש יהודי. ואכן אמרו צדיקים שהמילה "עיר" באה לרמז גם על התעוררות הגדולה שזוכים על ידו, כי כשבאים למירון, גם אם אטומים ועצובים ומבולבלים, זוכים להתעורר בשמחה והרגשה נפלאה.

בסיום השיחה הזאת המשיך ר' נחמן ואמר "ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה". כשהכוונה היא שההמשך של כוחו של רשב"י הוא תורתו של מוהר"ן. ואכן מדהים להיווכח שהגימטריא של ר' שמעון בן יוחאי זהה במדויק למספר של ר' נחמן בן שמחה (שמו של אביו).

ומבארים תלמידי, שבאחרית הימים יש נפשות חלושות וחולות שאינן יכולות לטפס להגיע אל ה"עיר" - המלאך ולהיטפס בו. ולכן הגיע ר' נחמן שהוא נחל נובע מהאדמה, וזוהר בנחת, כשהוא מפנה את העפרוריות, ומוצא לו אפיקים חדשים לעקוף את הסלעים והאבנים, וכך ניתנת האפשרות לכל אחד - גם בדיטא התחתונה - להיתפס ל"שוק החשמלי" הזה.

וכבר אמר מוהר"ן בעצמו: "יכולתי לנקות לכם את המח ולטהרו בבת אחת, אבל אז הייתי צריך לזרוק את המח עם הפסולת שדבוק בו (לשפוך את התינוק עם האמבטיה)" ולכן הוא המשיך את הנהר המטהר מכל כתמים בזרימה איטית לפי הכלי של האדם, ולפי יכולתו רצונותיו והתקשרותו, כל שכן אחד ע"י התחזקותו בדרכו

ותורתו, יכול סוף כל סוף להגיע לתיקונו המושלם.

כי זאת יש לדעת, שהמשפט הזה "אין שום יאוש בעולם", איננו סתם משפט, או סטיקר, והוא לא נאמר 'בדרך אגב', אלא הוא טומן מאחוריו סיפור מופלא ותורה ארוכה ועמוקה - שמתוכם יצא המסקנא הנוראה הזו, שאכן "אין שום יאוש בעולם כלל". והוא אחד מהגילויים הנוראים והנפלאים ביותר שגילה מוהר"ן, ומי שמאמין לו וחי לאור הגילוי הזה, יכול להפוך את כל חייו לטובה.

העניין בקצרה הוא: כאשר מוהר"ן ידע שכבר הגיע זמן הסתלקותו, הוא עבר לגור בעיר אומן, כי שם הוא רצה להסתלק ולהיטמן בגלל כמה סיבות, ואז על הדרך הוא גילה את הפתיחה הנזכרת אודות גדולת התנא האלוקי רשב"י, ואת הסיום שעכשיו יש נחל נובע וכו', ולאחר כמה חודשים, בשבת נחמן, חודשיים בלבד קודם הסתלקותו, הוא אמר לפניו תורה ארוכה [שמופיעה בליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ח], כשקדם לזה מעשה מופלא שהיה אז, המובא באריכות בחי' מוהר"ן (אות רטו), ושם הוא הכריז את ההכרזה הנצחית הזאת, שאינה כמו הרגעה פסיכולוגית וכו', אלא בתור ידיעה מושלמת שאין שום יאוש, כלומר, שהמושג יאוש אין לו בסיס, כי ע"י עצותיו יכול כל אחד להמשיך על עצמו תקוה של אמת, ולקבל גאולה פרטית ועם ישראל בכללותו גאולה שלימה.

כדרכי, אני רוצה לשתף אותך בסיפור שהייתי עדה לו. התעסקתי בשידוך לבחור מופלג בתורה שכבר בצעירותו סיים את כל הש"ס, הוא בא ממשפחה ליטאית בני-ברקית מחמירם ביותר, ששתולים באהלה של תורה. בגיל שמונה עשרה הוא התקרב לברסלב ואביו קבל את הדבר בצורה קשה ביותר, כששוחחו אתו על השידוך המוצע - בחורה מבית של ברסלב שאביה הוא אף ת"ח גדול - תינה אבי הבחור את צערו ואמר: "הבן היקר ביותר שלי (מבין 61 ילדים) שהתייגע בתורה כל כך, ילך עכשיו לרקוד ברחובות ולחיות חיים קלים ונעימים?..."

דבריו, שנבעו מלב כואב, האירו לי שתי נקודות:

א. ישנה אי הבנה מוחלטת לגבי הדרך של ברסלב. אינני מדברת על אלו שלא יודעים בכלל מה זה ברסלב, וחושבים שמדובר בעדת משוגעים. אני מתכוונת לאלו שכן יודעים קצת כמה מדובר, אבל נתפס בעיניהם שמדובר בדרך קלה שלא דורשת מהאדם כלום. והאמת היא ממש להיפך, כי דווקא ה"התחזקות" היא בעצמה ה"התעוררות" הגדולה ביותר, כי בדרך כלל מי שנשבר או נחלש מהלימוד יש לו 'פטור', כי הרי 'אני לא יכול', 'לא מסוגל', 'התורה לא ערבה לי', 'חטפתי משבר' וכו', אבל בברסלב, אין שום פטור ולו לדקה אחת; אם אתה בעלייה - תטפס יותר גבוה, אם אתה בירידה - אל תתייאש, כי גם שם ד' נמצא, אתה יכול להחזיק מעמד. אם אתה לא יכול ללמוד - לפחות תרצה בכך, אם אתה לא מצליח - לפחות תתפלל על זה, וכן הלאה.

ב. הבנתי איזה מתנה יש לנו בתורת רבינו. כי אכן הוא ריחם עלינו ונתן לנו תיקונים ודרכים שנראים קלים ונעימים אבל עוצמתם היא נוראה ונפלאה. לדוגמא 'תיקון הכללי' שהוא בסך הכל עשרה פרקי תהילים, והם תיקון כללי לכל ענייני הקדושה ולכל הדברים שבעולם. וכדבריו של מוהר"ן שהתיקון הזה מגיע גם למקומות ודברים ששום תיקון לא יכול להגיע ולהיכנס לשם. וכן ההבטחה המיוחדת למי שבא לקברו, שהוא יציל אותו ממה שצריך להינצל, הבטחה נוראה שאין דוגמתה. ושני הדוגמאות הללו נראים קלות מאד, אבל העוצמה שלהם היא עצומה, ורק מי שהגיע לקברו, וחווה את הדברים יכול להתחיל להבין שהוא אינו מבין, רק מקבל איוושהי הארה מרוחק בגודל התועלת שיש בזה, וכן תיקון הכללי, הוא כמו פצצת אטום רוחנית, שהוא בגודל זעיר אבל יש לו כח לפנות ולפרק סלעים, ולמחוק עוונות באופן מוחלט, עד שזדונות ייהפכו לזכויות. לסיום, אני מאחלת לך בתוך כל עם ישראל שנוכה ל"ונחפך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשונאים", ויצילנו ד' מקליפות המן עמלק, ויזכנו לקדושת מרדכי ואסתר.

בתוך החיים, יש לכל אחת מאתנו מקומות, בהם רבינו האיר את הדרך. אם בהארה רבת עוצמה שהביאה לשנות את כיוון זרימת החיים, ואם כמתיכה או דחיפה לרומם את המחשבה והמעשים. במדור זה נפרסם בעזרת ה' סיפורים אמיתיים המציגים מציאות זו. סיפורים מתאימים יעובדו ויפורסמו לתועלת וחיוק הנשים. סיפורים ניתן לשלוח למערכת.

שלג מחמם

ליבי השם לא עוזב אותי לרגע, הוא פשוט נמצא באור, ממתין לי שאבחר לראות טוב, ועוד קצת טוב. בכל רגע בפני עצמו. בכוח ההתחזקות קמתי, התלבשתי בבגדים חמים, ויצאתי לסלון.

השעה הייתה כבר קרוב לשבת. בעלי מילא את כל כלי הזכוכית שהיו לנו - כוסות, צלוחיות, כוסיות - בשמן והדליק בהם פתילות, שהאירו את הבית וגם חימומו אותו קצת. בלעך הגיע מהשכנים והושם על הכיריים, ואפילו האוכל שהוכן לנו הגיע ע"י ידידנו הצדיקים בדרך-לא-דרך, בנשיעה איטית וזהירה על השלג.

השבת פרשה כנפיים לבנות עלינו. ישבנו לסעודה לאור הנרות הרבים, אכלנו אוכל מהביל, שרנו זמירות שבת בשמחה יתרה, מלוות במחזיאות כפיים להמתקת הדינים.

באמצע הסעודה חזר החשמל! נשמנו לרווחה, צהלנו משמחה. זהו, נגמר התיקון.

ואחרי שעה שוב כבה החשמל. כמו אישור מהשם לתחושת החזקה שאין עולם, רק הכל תלוי בדעת ובמחשבה.

במשך כל אותה שבת היו המתח והחרדה בני לוויה נסתרים בתוכי. ובכל פעם מחדש הייתה זו דעת רבינו שהולכה אותי על הגשר הצר מאוד הזה, שבין הנפילה להתחזקות בטוב. כל אותן פעמים של לספור על אצבעות ידי נקודות טובות, אחת ועוד אחת, להיאחז בקצת טוב ולייקר אותו ולהתקשקש על 'סור מרע' - באו עכשיו לעזרתי, מגרשות את כל מחשבות הפחד למיניהן.

התוצאות ניכרו גם בתפקוד ובתושייה שלנו. את כל המזרונים והשמיכות הבאנו לסלון ופרשנו 'מרבץ' בו ישנו כולם, מתחממים ביחד. גם לגבי התינוק מצאנו פתרונות יצירתיים במיוחד איך לשמור לו על פינה חמה כראוי, ובכל זאת עם גישה לאויר.

הילדים היו מאושרים מכל הסיפור, השתוללו על המזרונים והשמיכות עד שעת לילה מאוחרת ובמשך כל השבת.

במוצאי שבת, כשהסוללה של הפלאפון כבר על הקצה, השיג בעלי יהודי שברשותו רכב 4x4 שהסכים לבוא 'לחלץ' אותנו. בהתייעצות עם המשטרה נבחרה דרך שהייתה יחסית עבירה יותר מאחרות, וכל המחסומים שהוצבו על הכבישים נפתחו לו כשאמר שהוא עולה לחלץ משפחה עם תינוק בן-יומו. בעזרת פנס קטן ארזתי מהר כמה בגדים להחלפה שנשלפו מהארונות. השארנו את הבית כמו שהוא, עם הרבה, המון, לכלוך ובלגן, וערימה ענקית של שמיכות ומזרונים באמצע הבית. וכך כמו שאנחנו, הגענו לביתם הנקי והנעים של חמי וחמותי, שקיבלו אותנו בחום תרתי משמע.

מה היה קורה איתי לו לא הייתי יזוכה לדעת מרבינו? בטח הייתי מתחבאת כל השבת במיטה, בלי יכולת להיות בשביל ידי, ובקושי מחזיאות צל של שפיות, אם בכלל.

מבלי לדבר על כך, הרגשנו כולנו שבזכות הצדיק, זורחת לנו אור האמונה בעלטה שנכפתה עלינו, מעלה אותנו משאול תחתיות ומוציא אותנו מאפלה לאורה. כפשוטו.

קוראות יקרות!

הנכן מוזמנות לשלוח סיפורים שארעו לכן או למכרותיכן. הסיפורים יעברו עיבוד ועריכה, ויתפרסמו במדור זה בעז"ה

בעגלה ישן בשלווה תינוקי המתוק, לא מודע לסערה המתחוללת בעולמנו ובתוכי. איך אשמור עליו מפני הקור הנורא הזה?! תינוק בן יומו, יום אחרי ברית, המוהל תקוע אי-שם בדרך מברכפלד צפונה, ובשיחה קצרה איתו מהפלאפון היה ברור שלא יוכל להגיע כדי להוריד את התחבושת ולראות שהכל בסדר. הכל חסום. כל גופי נדרך כקפיץ ממתח וחרדה. התינוק עלול להיות בסכנה, איך ניכנס לשבת, בלי קשר עם העולם (איך טלפון, הסוללה של הנייד לא חזקה במיוחד) ואם חלילה יהיה צורך, בגלל הברית או בגלל הקור, איך נגיע לרופא? האוכל שבישלה לנו משפחת ידידים טובים נמצא ב"שוב סמוך. אולי גם לא יהיה לנו אוכל חם בשבת. וגם אם יהיה איך נחמם אותו בלי פלטה? אבל זו עוד הייתה הצרה הקטנה בכל הסיפור. מקסימום נאכל פיתות.

נכנסתי לחדר השינה להאכיל את התינוק, מנסה להרפות את הכיוון הנורא הזה בשרירים, ללא הצלחה. בכל רגע יכול לקרות הכל, ואני חסרת אונים, לא יכולה לעשות כלום כדי לשנות את המצב, וגם אין לי שום דרך להתמודד אם חלילה קורה משהו. אין שום כפתור שיכול להפסיק את השלג הזה מלרדת!?

החרדה הייתה קשה מנשוא. 'בורא עולם, איפה אתה?!' כל כך נוכח בעוצמתו, כל כך נעלם. מחשבות מפחידות התרוצצו במוחי בלי שליטה, הרגשתי שאני לא עומדת בזה יותר. נכנסתי למיטה, לא אכפת לי שתיכף שבת, לא אכפת לי שהבית מלוכלך ומבולגן ואין אוכל, רק שלא יקרה לו כלום. בבקשה רק תשמור לי עליו, על הנשמה הזוכה הזו, תשמור על הגוף הזעיר הזה, פגיע על כך, חסר ישע.

בעלי נכנס לראות מה קורה איתי, לאן נעלמתי.

"אני חייבת להתחזק, אני חייבת להתחזק באמונה!", פרצתי בכי בלי מעצורים, "אבל באמונה שמה? שהכל יהיה בסדר עם התינוק? שהחשמל יחזור עוד רגע? האם אני באמת מאמינה או שזה שוב ניסיון לשלוט במציאות. להתחזק באמונה שהכל לטובה? מה טוב בשלג הזה? מי צריך שלג בכלל? מה לטובה פה, אני לא מבינה. אני יודעת בשכל", אמרתי "שהשם אף פעם לא מתרחק וזו אני שרחוקה ממנו, אבל אני ממש לא מרגישה אותו עכשיו".

בעלי יצא מהחדר, ואני נשארת עם לביל מחשבות, מנסה להילחם בזנבות החשוכים של הפחד שהזדחלו בלי הרף לתוך ראשי.

לפתע חלפה בי מחשבה ממקום אחר - "ואם יחזור החשמל עכשיו, תהיי רגועה? הלא גם אם פתאום יהיה הבית מואר וחסם אפשר להיות בחדרה מהרגע הבא. כמה יהיה אם שוב ייכבה החשמל. זאת אומרת, שלא משנה אם יש חשמל או אין, לא משנה מה קורה בחוץ. מה שמשנה הוא איפה אני בוחרת להיות בדעתי. רבינו אומר שהכל זה בשביל הבחירה והניסיון. והניסיון שלי עכשיו הוא לבחור להחזיק מחשבות טובות. הנה, אין חשמל, ובכל זאת התינוק בסדר, הוא נשאר מחומם מתחת לשמיכות הרבות. נכון לכרגע הכל בסדר, ולי יש רק את הרגע הנתון הזה, של עכשיו".

מצאת את עצמי ישובה באותו חדר חשוך, עם אותה המיטה ואותו השלג בחלון. לכאורה שום דבר לא השתנה, אבל שקט מסוג חדש מילא אותי, ואת החדר כולו. שקט מאיר.

מעט מהאור דוחה הרבה מהחושך. מחשבה טובה אחת פוגגת אינספור מחשבות הפוכות שקדמו לה, והכניסה אור יקררות אל

בלילה שלפני הברית שרר קור עז בחוץ וגשם ירד כמעט בלי הפסקה.

ריח תבשילים וחמימות של בית קידמו את פניהם של ידי השכונה הקטנה, שבישוב ההררי בו אנו גרים. הם נכנסו, מלווים באבותיהם, לומר קריאת-שמע באוזניו של בנו התינוק החדש, חמישי במספר, והצטופפו בסלון ביתנו הקטן.

במטבח עמדה חברתי הטובה, אישה מבוגרת כבת 70, שבמסורת הקשר בינינו מגיעה לעזור לי בכל פעם שנוגד לי בן, יום לפני הברית. בשקט האופייני לה ניקתה, קצצה ובישלה הר של ירקות, שהפכו לשני סירי מרק גדולים, שיועדו לסעודת הברית שלמחרת והפיצו ריח של חורף חם בכל הבית.

הקטנטנים אמרו יחד את סדר ה"קרישמע", כובדו בפעקלאך, ולבסוף גם שרו ורקדו, מקבלים בשמחה את פניו של הרך הנולד. עמדותי והבטתי מן הצד וליבי עלה על גדותיו מהתרגשות ושמחה.

בימים שקדמו לברית הגיעו ידיעות על סערה שמתקרבת, ואנחנו התלבטנו רבות היכן ואיך לערוך את הברית, חוששים להוציא קטנצ'יק כזה במזג אוויר סוער החוצה. גם בני משפחותינו וידידים, שרצו להשתתף בשמחתנו לא ידעו אם יוכלו להגיע ואיך יחזרו. בסופו של דבר הוחלט לערוך את הברית כמתוכנן, הלא בסך הכל מוציאים את התינוק מהבית לאוטו, מהאוטו לברית וחזרה הביתה.

בבוקר יום חמישי, יום הברית, עצר בורא עולם את הגשם. עדיין היה קר מאוד ומעונן, אך יבש, ושום רוחות, כפי שצפו החוזאים, לא היו, ולא כל סימן לסערה. הודינו להשם בליבנו על הסייעתא דשמיא המוחשית כל כך עבורנו.

הברית הייתה מקסימה וקדושה. כל אהובינו באו להיות איתנו, לברך ולהתברך. בסעודת הברית אמר בעלי דברי שבח ותודה לבורא עולם, אני דמעת בלי שליטה, ממחטות טישו הוצאו מיד מתיקי הנשים, בקיצור - שמחה יהודית מושלמת. לאחר הסעודה התכנסו בביתנו בני המשפחה הקרובה וההתרגשות הייתה גדולה מאוד.

ואז בערב, אחרי שאחרוני האורחים הלכו והשכבתי את הילדים לישון, זה התחיל.

בערך בשעה 22:00 בלילה התחיל לרדת שלג ונענעם במהירות לא רגילה על המדרכות, הכבישים ובחצר ביתנו. ברגע הראשון התרגשתי מאוד. 'מעין מתנה מהשם להולדת התינוק', חשבתי בליבי. היה זה גם יום ההולדת של בני הבכור והתחושה הייתה שהשם נותן לנו את ברכתו הלבנה.

ההתרגשות לא ארכה זמן רב. אחרי חצי שעה הגיע טלפון שבישר שאחי, שהיה בדרכו חזרה מהברית לכיוון ירושלים, הביתה, עושה אחורה-פנה עם כל האוטובוסים שנסעו לאותו כיוון, כי כל הדרכים חסומות. חשש עמום התחיל גם הוא עושה את דרכו אל ליבי.

כשקמנו בבוקר יום שישי כיסתה שכבה עבה של שלג את העולם שמחוץ לחלון. שלג כבד ירד וירד בלי הפסקה, מכסה את חצר הגרוטאות שלנו במעטה של כאילו שלמות. לבן, הכול לבן. אבל באמת השלמות היא אשליה בעולם הזה.

בבת אחת כבה החשמל.

יום שישי, עוד רגע שבת, ואני עומדת בסלון ביתי החשוך, שברגעים ספורים הפך גם קר, ומביטה מבעד לחלון עם הילדים. כל כך יפה זה היה, כל כך מאיים. השלג יורד בשקט, בלי קול נערם לגבהים, ברקים בלי רעמים. שקט מאיים.

לכתך אחרי

ראיון התמודדות

שפע, וכך כל דבר עוזר לי להתחבר לקב"ה.

הרבנית גולדנברג ומשפחתה באים מרקע חסידי, אך לברסלב התקרבו רק לפני כ-10 שנים. בהקשר לכך שאלנו את הרבנית אם תוכל לשתף אותנו במהלך האישי שלה ביחס לשמחה, בפרט מאז ההתקרבות לברסלב?

הרבנית משתפת אותנו בכנות לב: הנושא של שמחה מוכר בכל מקום, אבל להפוך כל-כך את היגון והאנחה לשמחה - את זה קבלתי בברסלב.

לפני שהגעתי לברסלב הייתי טיפוס מאוד שמח ומאוד חזק, תמיד בשמחה ואמונה. גם כששברתי רגל והייתי עם 4 קטנטנים בבית קפצתי על קביים והמשכתי עם חיוך - לא נורא, יש דברים יותר גרועים. כשהתקרבותי, נהייתי עוד יותר שמחה, גיליתי כמה שהקב"ה קרוב וסמוך, וכמה יש לנו קשר אישי איתו. אבל, עברו כמה שנים ופג החידוש ופתאום מצאתי את עצמי נחלשת - כל דבר קואב לי, כל דבר פוגע בי. התחלתי לבכות, לא הכרתי דבר כזה, קודם לא הייתי טיפוס שלוקח דברים ללב.

עברתי תקופה של חיפוש מקורות לשמחה. ניסיתי ללמוד כל מיני ספרים אבל זה לא עזר לי. לפעמים הרגשתי שהיה לי יותר טוב לפני שהגעתי לברסלב - אמנם לא הייתי כל-כך קרובה לקב"ה אבל לפחות הייתי שמחה. עד שהקב"ה האיר לי פתאום הבנה חדשה ונתן לי מתנה של שמחה - "מה את מחפשת? מאיפה את חושבת שיהיה לך יותר טוב? יש לך הכל! הרי את מקימה בית יהודי, מתחנת את הילדים שלך, משתדלת כמה שאת יכולה, זה הדבר הכי משמח שיש".

תפסתי, שהמחלך של רבינו הוא להביא אותנו לשמחה הרבה יותר עמוקה ושורשית - לא רק להצליח 'לברוח' מהקשיים ולא לקחת אותם ללב, אלא להיפך - לראות את הכאבים, להרגיש אותם - ובכל זאת לשמח! כי שמחת היהדות גדולה יותר.

ואז מצאתי את עצמי מפקיחה לברוח ולחפש במקומות אחרים, ומשקיעה יותר בבית. התחלתי לצאת עם הקטנים שלי לגינה, למרות שעברתי את הגיל הזה, אני סתם ויושבת שם עם נשים צעירות עם 4-5 ילדים... התחלתי לשבת איתם יותר על שיעורי בית, לשוחח איתם, להכין דברים מגוונים לכבוד שבת.

כשהבתי שלי הייתה בת 4, ביקשו בגן להביא תמונה שלה כשהייתה תינוקת. פתחת את האלבום - אין שום תמונה כזו, והרי אני תמיד אהבתי לצלם. קלטתי שכשהיא הייתה תינוקת חיפשתי דברים אחרים לשמח בהם, וממילא יצאתי מהמקום הטבעי שלי, ונחתי את ההנאה הזו. היום חזרתי לסדר אלבומים, ולקטן שלי בן שנה, יש אלבום תמונות מתוקות לרוב...

חזרתי למצוא את השמחה במקום הטבעי, איפה שהקב"ה שם אותי. לא חזרתי להיות חזקה כמו פעם. יש כאבים כל הזמן. נשארתי עם החלק שלוקח דברים ללב, וקשה לי, ובכל זאת אני מרוצה מהמקום שלי. גם בזה יש עליות וירידות אבל בסה"כ אני שמחה במקום שלי, בתפקיד שלי, ברצון שלי, ובעיקר - בהתקרבות לתכלית.

כשהרבנית משתפת אותנו במהלך האישי שעברה, אנחנו מרגישות שהדרך אל השמחה מתבהרת וסלולה יותר בעבורנו. אנחנו ממשכיכות לעשות את אותן הפעולות, אבל הן מוארות באור חדש, מלא משמעות וחיות, וזוהי הדרך לשמחה אמיתית!

לסיכום אנחנו מבקשות מסר לנשים היקרות, והרבנית נענית בשמחה:

אחרי אלפיים שנות גלות, כשעם ישראל במצב כ"כ קשה, עם כ"כ הרבה ניסיונות - עדיין יש נשים שלא מסתפקות רק בקיום תורה ומצוות אלא רוצות ומחפשות גם לשמוח מעבודת ה', הרי זה דבר עצום! ואם אנחנו משתדלות, אפילו אם מצליחות בזה רק טיפה - אין שמחה גדולה מזו, אין נחת רוח גדולה מזו. במקום להרגיש לא טוב מכך שאנו לא שמחות מספיק, אפשר לשמוח מכל רצון קטן שיש לנו לשמח, זה יקר מאוד אצל ה' יתברך.

פריים שמח!

של יגון ואנחה, אל תוך השמחה. מגלים שהשמחה שלנו ביהדות כ"כ גדולה, ששווה לנו לעבור גם את הכאב הזה.

גם בספרים אפשר לראות את אותה הנקודה. גם אחרי הנס הגדול וביטול הגזירה הזמנים היו קשים מאוד. עם ישראל נשאר בגלות, ובית המקדש עדיין לא נבנה. אחשוורוש הרשע נשאר המלך, ואסתר המלכה עדיין הייתה בארמון הרשע. אז מה השתנה כ"כ עד שאומרת המגילה "הימים אשר נהפכו מיגון לשמחה, מאבל ליום טוב...?" היגון עוד היה שם, אבל הם ראו שמאחורי כל הקשיים נמצא הקב"ה, מסתכל עליהם ומלווה אותם. וזה הפך להם את כל ההרגשה - "ליהודים הייתה אורה ושמחה".

כתוב שאשה שייכת ליסוד הענף, נראה שדווקא לנו קשה יותר לשמח...

הרבנית מהנהנת בהסכמה ומסבירה: מטבע הדברים תפקידה של האשה מצוי בפרטים הקטנים. הבעל אמנם אחראי על הפרנסה אבל ביחס לבית תפקידו יותר בהתווית הכיוון הכללי, וממילא קל לו יותר להתחבר למשמעות הכללית - אנחנו מקימים בית יהודי לכבוד ה'. לעומת זאת, את האשה שם ה' בתוך אינספור פרטים קטנים, ולכן לנו אין אפשרות לזכור את המשמעות כל הזמן.

כשאשה קמה בבוקר היא עסוקה בעבודת קודש - לשלוח את הילדים ללמוד תורה. אבל היא בקושי יכולה לזכור את זה מתוך הלחץ להספיק להתארגן בזמן כדי שהילדים לא יפסידו את ההסעה. אשה עושה קניות לשבת קודש, גם זה כל כולו קדושה. אבל אנחנו עסוקות ברשימות ופרטים, מה בדיוק אני צריכה. ומטבע הדברים, בתוך הפרטים אני מתחככת בכישלונות ובאכזבות - הילד איחר את הסנדל, חסר מצרך בחנות ואנחנו צריכות לחשוב איך להשיג אותו או מה להכין במקומו, לכן השמחה היא יותר קשה לאשה. אבל זה לא אומר שזה לא התפקיד שלנו. להיפך, עיקר עבודת השמחה הוא להוריד אותה עד למטה. וזאת עושים - כאשר בתוך כל הפרטים אנחנו מתחברות לתכלית הכללית של הכל - עבודת ה'.

נשמע נכון, אבל איך באמת אני יכולה לחבר את ריבוי הפרטים האלו לעבודת ה'?

ה' נתן לנו מתנה - כח הדיבור. הדיבור בכוחו לחבר אותנו למציאות יותר עמוקה ויותר שורשית. כשעובדות בבית, מנקות, מכבסות, אפשר מידי פעם פשוט לבטא בפה, לומר לה': "אני מנקה את הבית לכבודך", "אני מכבסת את הבגדים לילדים שלך, ילדים יהודים, כדי שילכו בבגדים נקיים", "אני מבשלת כדי לכבד את השבת שלך", זה מחבר אותנו יותר למציאות הפנימית שתהפוך לפשוטה אצלנו, תלווה אותנו. הרי זו האמת, גם אם אני לא מרגישה אותה כרגע וגם אם נראה לי שאני רק רוצה להפטר מהלכלוך או מערמות הכביסה. בשורש אני באמת נשמה קדושה וטהורה שרוצה בית מקדש קטן וטהור ולשם כך מנקה ומכבסת. כשאת אומרת את זה - את מגלה את האמת החבויה, ודרך הדיבור את מתחברת אליה, והיא תתגלה בך בהדרגה.

יש עצה שמאוד עוזרת לי. הקיצור ש"ו"ע מסביר שנטילת ידיים בבוקר היא כעין הכהנים בבית המקדש שהיו נוטלים ידיים בכיור לפני עבודת הקודש. כך כל יהודי שקם בבוקר מתקדש לקראת עבודת ה'. כדאי בבוקר, עם ה'מודה אני' והנטילה, לומר במילים פשוטות: "הקב"ה אני רוצה לעבוד אותך", לבטא את המהות של המצווה. יש בזה כוח מיוחד מכיוון שזה הדבר הראשון שעושים, הוא נקלט ושם אותנו על המסילה - אני יודעת. מהו היעד שלי ביום הזה, והוא מלווה אותי בכל הפרטים שעוד אתעסק בהם.

לפעמים בדרך לחיבור העמוק הזה צריך לעשות גם פעולות מעשיות ופשוטות. כשאני שקועה בקושי, נראה לי שכל העולם הוא קשה וכואב וקשה לי להתרומם מהמקום הזה. אז אני מדליקה מוסיקה שמחה או עושה מילה דשטוטא כמו שאומר רבינו, ואני מקבלת 'פרופורציה'. הקושי הוא לא הכל, ומתוך כך אני יכולה לחזור לטוב שישנו תמיד.

אדם שמחובר לאמונה יכול לשמוח מכל פרט, גם משיפוץ של הבית, או קניה מוצלחת. הוא שמח כי הוא לא רואה רק את הדבר עצמו אלא גם את מי שנתן לו אותו. שמח שה' זכר אותי ונתן לי

היות וכותבת המדור "מאשה לרעותה" יצאה לחופשת לידה (קצרה, אנו מקווים...), נאלץ להסתדר הפעם בלעדי המדור החביב.

לשם תחליף, הבאנו לפניך ראיון מרגש עם הרבנית ר' גולדנברג מבית שמש, מחברת הספר 'אותך אבקש', אודות דרכי השגת השמחה התמידית במשנתו של מוהר"ן, ובתוך הדברים מעט על התקרבותה לברסלב. קראו ותחי נפשכן.

אחד המשפטים הכי ידועים של מוהר"ן הוא: "מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד!!" - תמיד?? איך אפשר להיות בשמחה תמיד?

הרבנית משיבה: צריך להבין שלנו יש תמונה לא מדויקת כ"כ בראש, לפיה בן אדם שמח הוא אדם קליל, צוחק ומחייך תמיד, אבל האמת היא שונה. ישנם סוגים שונים של שמחה. בברכה אחרונה של שבע ברכות חז"ל מביאים עשר לשונות שונות של שמחה - "אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה". אז יש שם כמובן לשונות כמו זיכה או ששון שמבטאים שמחה, אבל יש גם לשונות של שמחה פנימית יותר כמו "אהבה ואחוה ושלוה ורעות". שמחה שמחותה שלווה פנימית ורוגע, שמחה של אדם שמרוצה במקום שלו.

כשאני תולה את השמחה שלי בדברים חיצוניים, מטבע הדברים תמיד אנחל אכזבות. אנחנו חלומות שנים על הרגע בו נרחיב את המטבח, ובטוחות שאז נהיה באמת שמחות. להפתעתנו, לאחר ההרחבה צצות בעיות חדשות ואיכשהו דילגנו על השמחה שהייתה אמורה להגיע. תמיד נדמה לנו שהשמחה מחכה מעבר לפינה, אחרי שנפתור עוד ענין, אך שוב ושוב אנחנו מתאכזבות.

זה המחלך שמביא שלמה המלך בספר קהלת. לאורך כל הספר האדם מחפש שמחה בדברים שונים, אך מגלה ש"גם זה הבל ורעות רוח". בסופו של דבר האדם מבין שאין שום דבר חיצוני שישמח אותו וישנה את מצבו הפנימי, עד ששלמה המלך מסכם בפסוק "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם" - יש לנו שמחה אחת כנשים יהודיות, שאנחנו זוכות לעבוד את ה', ולשמוח את מצוותיו. וזו השמחה היחידה שלנו שיוכלה ללוות אותנו תמיד.

מוהר"ן מלמד: "להיות בשמחה תמיד" - תמיד - כלומר גם בסוכות, זמן שמחתנו, אבל גם בבין המיצרים ואפילו בתשעה באב. מכאן ברור שעיקר הכוונה היא לשמחה פנימית. שמחה שמשארת אפילו בשיא האבל על בית המקדש שנחרב, והיא: ב"ה שאנחנו יהודים, שאנחנו משתתפים בצער השכינה, ויש לנו למה לקוות ולייחל.

כך גם בחיים הפרטיים שלנו. החיים מלאים ביגון וצער, אבל זה לא סותר את השמחה.

איך זה לא סותר?

והרבנית מפרטת: כשמוהר"ן אומר להפוך את היגון והאנחה לשמחה (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כג), ברור שקודם כל מרגישים "יגון ואנחה". עוברים קשיים וניסיונות, וזה כואב. אנחנו לא בורחים מהעולם, ולא מהכאבים. אנחנו בורחים מהעצבות! כאשר אני מחברת את הכאב לאמונה בה', לידיעה שמתוכי ה' רוצה שאתקרב אליו ואתעלה, אז לא אניע לעצבות. להיפך! כאשר בכל מעברי החיים מלווה אותי תמונת רקע יציבה - אני זוכה לעבוד את ה' ולהתקרב אליו, ה' מסתכל עלי ושמח בי גם עכשיו, יש משמעות להכל, אז בסה"כ אני חיה חיים טובים, שמחת היהדות גדולה מכל הקשיים שיש בדרך.

יש דוגמה מהלכות בשר וחלב. אם נופל טיפת חלב לתוך סיר מרק בשרי, החלב בטל בשישים. הוא עדיין שם, לא הוציאו אותו, אבל בגלל העיקר שכולו בשרי, בבחינה הלכתית החלב אינו נחשב לעומת הרוב הבשרי. זהו המקום שאנחנו שואפות אליו. אני חיה חיים טובים מתוך המכלול, מתוך השמחה הפשוטה בעבודת ה', יחד עם כל הקשיים. ובאמת, כשחיה כך, אחרי כל הכאב מגיעים לשמחה גדולה אפילו יותר - כי זכינו להפוך עוד פיסה של חושך,